

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Antidota Apostolica contra nostri temporis hæreses

In quibus Loca illa explicantur, quæ Hæreticj hodie (maximè Calvinus & Beza) vel ad sua placita stabilienda, vel ad Catholicæ Ecclesiæ dogmata infirmanda ...

In Epistolam B. Pauli ad Romanos

Stapleton, Thomas

Antverpiæ, 1595

Argumentum Cap. IX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39447

nititur, vt ante tempus iudicet vnusquisque
 2. Tim. 2. Deique sibi munus arroget. *No iit enim Domo-*
 32. *nus qui sunt eius, nō nouit homo. Ratio subi-*
citur: Habens signaculū hoc, Recedat ab iniquitate
omnis qui inuocat nomen Domini. Hoc signacu-
 lum an penes nos sit, nos certò scire non pos-
 sumus: quia etsi nihil nobis conscij sumus, non te-
 2. Cor. 4. 4 *men in hoc iustificari sumus. Ita omnia Calum-*
 erroris & mendacij plena sunt.

Argumentum Cap. IX.

APOSTOLVS hoc capite & duobus
 sequentibus de occultis Dei iudicijs
 circa decursum Ecclesiæ ab Abra-
 ham vsque ad consummationem se-
 culi disserit; & tria docet. Primum, quòd
 Ecclesiam populumque sibi dilectum in po-
 steris Abrahā per lineam Isaac & Iacob, nō
 per lineam Ismaelis & Esau elegerit. Secun-
 dō, quòd in aduentu Christi maxima pars
 filiorum Israel, ad quos pēculariter erat
 missus, ex propria incredulitate corruent,
 eorumque loco Gentes subintrauerint in
 Ecclesiam: quibus etiam ruinam minatur,
 nisi in fide permanferint. Tertiò, quòd circa
 consummationem seculi, post vocationem
 & ingressum Gentium in Ecclesiam, Iudæi
 etiam vocandi & ad fidem conuertendi sunt.
 Circa primum autem quòd huic capiti pro-
 prium

primus est, de ordine vocationis ad fidem incipit: an scilicet ex electione gratiæ detur, an ex præcedentium operum meritis, vt tam Iudæi quàm Gentiles, sed Iudæi magis opinabantur. Quam sanè quæstionem altissimam ita tractat, vt tametsi doceat in genere gratiam Dei misericordiam in electos, & non iniustam reprobatorum reiectionem, tamen quoad Iudæos ipsos verset magis hoc in capite quàm soluat: Iudæorum hac in parte improbam & pertinacem curiositatem magis redarguens, quàm eorum dubitationi respondens. In fine tamè capituli incipit solvere, & duobus sequentibus magis soluit; docens, Iudæos ideo à Deo reiectos, quia non ex fide & gratia Mediatoris, sed ex operibus legis quærebant iustitiam; ideoque eorum reiectionem iustam fuisse & lapsum irreparabilem.

- 11. Quum nondum nati essent, nec quicquam boni aut mali egissent, (vt secundum electionem propositum Dei maneret,) non ex operibus
- 12. sed ex vocante dictum est: Maior seruet minori.
- 13. sicut scriptum est: Iacob dilexi, Esau autem odio habui.

Propositum Apostolo fuit, Iudæorum fidelium querimonijs de totius penè populi miseranda reiectione (quorum ita pauci in Christum credebant, quum numerosissima esset Gentiliû fidelium multitudo) occurre:

Dei promissiones Abraham factas non excidisse.

rere. Suspicabantur illi Dei verbū excidisse, & promissiones Dei semini Abraham factas veritas iam atque inanes factas fuisse. Hanc temerariam opinionem, quæ & in Dei iniuriâ vergebat, eorū animis eximere hoc loco Apostolus vult. Præfatus igitur de ardentissima sua in illos charitate, ad eum ut pro eorū salute optaret anathema à Christo esse, simulque nobilissimas quasdam illius populi prerogativas recensens, ad id, quod eos maxime pungebat, hoc ordine veniens ait: *Non autem quod exciderit verbum Dei id est, Non sic optavi esse anathema pro Iudæis, nec sic eorū casum deploro, quasi promissiones Dei illi populo factas in vultusum excidisse arbitrer. Non enim omnes qui ex Israel, ij sunt Israelitæ; neque qui semen sunt Abraham, omnes filij. id est, In hoc se decipiunt filijque falso blandiuntur fratres mei, quod promissiones Dei de venturo Messia, & de futura per illum benedictione & hereditate, ipsi Abraham & semini eius factas, soli carnali Abraham semini factas arbitrantur. Non enim qui secundum carnem ex Israel propagati, ij sunt veri Israelitæ, in spiritu & in fide; qualis Nathanael ille erat à Christo laudatus; neque quicumque ex carnali semine Abraham generati sunt, illi sunt filij Abraham. Nam & Ismael ex semine Abraham erat, non tamen filius promissionis, quia nec Abraham fidem sequebatur, nec Abraham opera faciebat. sed in Isaac vocabitur tibi semen, dixit Abraham Deus. id est,*

Ioan. 2.

Rom. 9.

Ioan. 3.

Non qui filij carnis, hi filij Dei, sed qui filij sunt promissionis, æstimantur in semine. Hoc est dicere: Non sola carnalis generatio ex Abrahâ facit filium Dei per fidē & opera, qualis Abraham erat: sed qui filij Abrahæ sunt secundum spiritum & ex fide, illi æstimantur in semine Abrahæ. Qui enim ex fide sunt, ij sunt filij Abrahæ, & qui ex fide sunt, benedicentur cum fidei Abrahæ, ait alibi Apostolus: vt filius promissionis nihil sit aliud apud Paulum quàm filius gratiæ, filius per fidē, vtique quæ per dilectionē operatur. Si ergo carnaliter ex Abraham generati, sed fidem & opera Abrahæ non imitati, promissum Abrahæ semen, in quo omnes benedicentur, id est, Messiam ipsum & Christum non sunt complexi; si à salute per illum & benedictione exciderūt, nō ideo hoc factum est, quia Dei promissio excidit, sed quia illi tales non sunt, quibus ipsa promissio data est.

Quam suam expositionem verissimam, sed iudeis inexpectatam, volens adhuc magis ac magis confirmare Apostolus, ita prosequitur: Promissionis enim verbum hoc est, Secundum hoc tempus veniam, & erit Sara filius. id est, Ex promissione natus est Abrahæ Isaac, ideoque ex beneficio gratiæ, non ex virtute naturali. Sed quare hoc? An quia ipsa carnalis generatio futurorum credentium ex huiusmodi promissione semper postea proveniret? Nihil minus. Sed ideo hic primus

K k 3 Abrahæ

Gal. 3. v. 7 & 9.

Filius promissionis quia.

Isaac cur
ex promif-
sione na-
tus.

Abrahæ filius, verus ac fidelis futurus, et
promissione & beneficio gratiæ nascitur, ut
intelligeremus electos Dei, & populum cre-
dentem, & veros filios Abrahæ, futuros filios
gratiæ, non naturæ; futuros ex imitatione
fidei & bonorum operum Abrahæ, non ex
solo carnali semine eius. Quod mox Apo-
stolus alio exemplo magis illustri probat. Ne
enim fortè putarent Iudæi, quia Sara erat li-
bera & Agar ancilla, propterea inter Isaac &
Ismaelem ex ea parte discrimen natum esse,
ut ille filius ac liber, hic quasi seruus habere-
tur, addit Apostolus: *Non solum autem illa*
(Sara) sed & Rebecca ex vno cõcubitu habens Isac
patris nostri, supple, simile exemplum nobis
præbet, quòd non carnalis generatio filium
Dei facit, sed promissio, & gratiæ Dei bene-
ficio. *Cum enim nondum nati fuissent, aut ali-*
quid boni egissent aut mali, id est, ab æterno Dei
consilio, antequam nati essent re ipsa, aut ali-
quid re ipsa fecissent (hoc enim dixerat Deus
Rebeckæ antequam duo illi fratres nasceren-
tur, quumque adhuc in vtero eos gestaret)
ut secundum electionem propositum Dei maneret,
id est, ut iuxta factam à Deo electione pro-
missio eius fixa maneret; *non ex operibus*, sup-
ple ipsius Iacob aut posterorum eius vel ali-
qua cõs vel præuisis, ita ut ipsa præuisio causa
aut origo fuerit electionis; *sed ex vocante*, id
est, ex solo Dei beneplacito, & libera eius
vocatione; *dictum est ei*, scilicet Rebeckæ mat-
viri

Iacob &
Esau com-
paratio
historica.

Gen. 25.

etiamque; *Quia maior seruiet minori*, id est, po-
 pulus & posterus maioris filij seruiet popu-
 lo & posteris minoris filij, Idumæi Israelitis.
 Nam ipse Esau numquam seruiuit Iacobo,
 sed contrâ, Iacob ipsius Esau potentiam ve- Gen. 32.
& 33.
 ritus, eius gratiam expetiuit, & cum suis li-
 beris ab Esau remotissimus semper vixit.
Scriptum est, id est, de qua prælatione mi-
 noris populi scripsit Propheta Malachias; Mal. 1. 2.
Iacob dilexi, Esau autem odio habui. Quia posui
montes Esau in solitudinem, & hereditatem eius in
desertos deserti. Idumæos Deus despexit, Israe-
 litas in populum ac peculium suum delegit.
 Fecit vt Idumæorum vrbes, quæ in montibus
 conditæ fuerant, à Chaldæis vastarentur, &
 draconibus deserti habitandæ traderentur:
 de quo multa Abdias Propheta. Sed posteros
 Iacob non ita Deus penitus abiecit, ideoque
 ad tempus in captiuitatem abductos, in ter-
 ram suam & veri Dei cultum reduxit: de cuius
 reductionis beneficio Deus hinc per Mala-
 chiam posteros Iacob, ingratum populum,
 admonuit. Ostendit igitur Apostolus etiam
 hoc exemplo, quod Dei promissio non exciderit,
 quia posteris Iacob vero semini Abraham, qui
 fidem & cultum veri Dei retinuerunt, illa
 promissio gratiæ seruata est, vt esset populus
 & peculium Dei. Hoc sensu, quoad historiam
 literam, *maior seruiet minori, & Iacob Deus di-*
lexit, Esau odio habuit.

Sed quia hæc litera allegoricum haud du-

Iacob dile
ctio spiri-
tualis.

biè sensum habuit de spirituali dilectione
ipsius Iacob & posterorum eius, item de spi-
rituali reiectione ipsius Esau; ad illum sen-
sum assurgens hoc loco Apostolus, aliam
hanc distinctionem considerat; & ostendit
Deum ex suo beneplacito alios diligere, alios
odio habere, alijs misereri, alios indurare.
Vnde statim mota difficultate super huius
modi distinctionem, quasi quædã esset apud
Deum iniquitas, *si secundum propositum & be-
neplacitum suum, ut ex electione Dei firmum ma-
neret, alios diligeret, alios odio haberet, ali-
que non ex operibus, aut aliqua eorum con-
sideratione. sed ex vocante, id est, ex libera Dei
electione; hanc difficultatem apertis verbis
non statim soluit, sed ad tempus augere vi-
detur. Affert enim consimilem Dei ex Moysi
sententiã, Miserebor cuius misereor, & misericordiam
prestabo cuius miserebor, id est: Mea misericordia
ex meo beneplacito pender, siue eam cõside-
res in multitudine æqualiter peccantium, quor-
um alijs Deus parcat, alijs non parcat, in quo
sensu apud Moysen hæc verba dicta sunt, siue
per accommodatiõem Apostoli eam spectes in
distributiõne auxiliõrum gratiæ; quibus quum
omnes indigeant, nõ tamẽ æqualiter omnes
ea accipiunt, sed alijs plura, alijs pauciora, ex
mero Dei beneplacito. Moxq; cõcludit: *Ignorantia
non est volentis, neque currentis, sed Dei misericordiam
est: Principium salutis, electio & vocatio
ad fidem (nam de ea nunc Apostolus agit cõ-**

Exod. 33.
19.

Misericor-
dia Dei
ex solobe-
neplaci-
to duplex.

ra ludæos de vocatione Gentium suaque
 ratione obloquentes) ipsaque auxiliorum
 gratiæ præordinatio cum quibus peccator
 conuertendus præuidetur, non ex aliqua ho-
 minis præuia voluntate aut conatu, sed ex
 illa Dei misericordia promanat. Mox inter-
 posito Pharaonis exemplo, quem inter cæ-
 teros fines ad suæ iustitiæ demonstrationem
 Deus in regnum euexit, & populi sui perse-
 cutorem esse permisit (quod exemplū ideo
 offerre Apostolus videtur, vt in re simili li-
 beras Dei actiones ostenderet) idem rursum
 concludit dicens: Ergo cuius vult, miseretur; &
 quem vult, indurat, id est: Cui vult, dat con-
 grua gratiæ suæ auxilia; & quem vult, ad
 sui nominis fidem efficaciter vocat: quibus
 vult, illa congrua gratiæ auxilia negat, sed
 nemini sufficientia, quibus ipse Pharaon non
 caruit. Nam contra misericordissimam Dei volun-
 tatem libero suo arbitrio Pharaon pugnavit, ait
 August. & verba Scripturæ idem docent: Ad-
 huc non vis dimittere populum meum? & iterum:
 Ingrauavit Pharaon cor suum. Indurare igitur
 hoc loco, & odio habere, nihil aliud signi-
 ficant quàm Deum minùs diligere, & maio-
 rem gratiam negare. Diligere quoque & mi-
 sereri, nihil aliud significant, quàm Deum ex
 suo beneplacito corda hominum gratia sua
 speciali præuenire, maioribus gratiæ auxi-
 liis donare. Quæ distinctio carnalibus homi-
 nibus iniquitas quædam apud Deum vide-
 batur.

Exod. 9. 16.

Pharaonis exemplū quò speciat.

De præ-
 dest. &
 grat. c. 15.
 Exod. 9. 16
 Exod. 9. 17
 Exod. 10. 3
 Exod. 8. 15
 Indurare
 & misere-
 ri quid
 hoc loco
 significat.

batur. Vnde eorum nomine iterum obiicit Paulus: *Dicis itaque mihi: Quid adhuc queritur voluntati enim eius quis resistit?* id est: Si Deus ei, quem obdurat, non vult ea auxilia gratia conferre cum quibus prævidet conuertendum, sed alia minùs congrua (tameñ sufficiens) cum quibus re ipsa non conuertetur, eritq; obduratus; quid adhuc contra impius obduratos conqueritur Deus? Quare eos hoc nomine in Scripturis redarguit, castigat, reprobatur? Hanc & audacem & iniustam questionem retundit Paulus dicens: *O homo, quis es, qui respondeas Deo?* & sequentia, quæ postea seorsim explicabimus.

Hac nunc explicacione facta (quæ postea confirmabitur magis) videamus quid in hoc difficillimo loco veneni asperferint Calvinus ac Beza. Hic enim nunc instituti nostri scopus est. Primum, in tota hac Apostoli disputatione Apostolum de ipsa electione ad gloriam seorsim accepta, & de reprobatione ad pœnam æternam tractare arbitrantur. *Quem admodum* (inquit Calvinus) *gentē israeliticam à reliquis omnibus populis separat fœderis benedictio, ita quoque eius gentis homines Dei electio discernit, dum alios ad salutem prædestinat, alios ad æternam damnationem.* Hoc primum in Calvinonon admodum reprehendimus. Habet enim de orthodoxos quosdam interpretes idem fecum sentientes. Sed vtrosque falli, totus Apostoli hoc loco scopus facillè demonstrat, qui

de prima vocatione tam Iudæorum quã
 Gentium ad fidem Christi disputat, quia illa
 tunc versabatur inter utrosque quæstio. Illa
 quoque Apostoli verba, *Cuius vult, miseretur;*
quem vult, indurat; ad primos prædestinatio-
 nis ac reprobationis effectus pertinere perspi-
 cuum est: maximè verbum, *indurat*, non ad
 damnationem ipsam æternam, sed præsentem
 gratiæ Dei negationem & peccandi permis-
 sionem, vel (vt Calvinus vult) peccandi ne-
 cessariam impulsione, manifestè pertinet.
 Neque D. Augustinus hæc verba contra Pe-
 lagianam impietatem sæpissime tractans,
 electionem ac prædestinationem hoc loco
 pro electione ad gloriam, sicuti nec odium
 ac reprobationem pro æterna damnatione
 vanciam accipit; sed illam quidem pro præ-
 destinatione ad gratiam, hanc verò pro gratiæ ne-
 gatione, pro permissione peccati, & non vel-
 le misereri, perpetuò accipit. Nam & quæ-
 stio inter ipsum & Pelagium, de gratia erat,
 non de vita æterna. Gratiam secundum me-
 rita dari, ideoque à Deo ad gratiam vocari
 & eligi secundum merita, voluit impius Pe-
 lagius: Gloriam ex meritis dari, sustinet
 semper disertissimè Augustinus. Cæterùm
 demus, quæ hîc Apostolus disputat, ad omnes
 simul prædestinationis ac reprobationis ef-
 fectus accommodari posse. Nunc de utraque
 quid Calvinus statuat, attendamus. Ac pri-
 mam de ipsa prædestinatione ad hæc Apo-
 stoli

Electio ad
 gloriam à
 Paulo hoc
 loco non
 tractatur.

stoli verba, tum de reprobatione ad alia Apostoli verba subsequencia.

Singulis (inquit) propè verbis vrget gratiam Dei electionem. Nam si opera locum haberent, dicendum erat, vt operibus constet sua remuneratio. Ipsi autem opponit Dei propositum, quod solo eius beneplacito continetur. Respondeo: Istud hoc loco dicere non fuit necesse, quia altiore[m] salutis causam attingere Apostolus voluit. Scribit hoc loco Calvinus: Verum quidem est, propinquam reprobationis causam esse, quia sumus conuicti in Adam maledicti: tamen vt discamus in modo simplici Dei beneplacito acquiescere, ab hoc quoque intuitu nos tantisper Paulus subducit, donec hanc doctrinam stabilierit, Deum in suo arbitrio salutis eligendi & reprobandi habere causam. Hæc ille. Idem de prædestinatione & gratuita electione ad gloriam obseruare debuit Calvinus, propinquam electionis ad gloriam causam esse, quod sumus in Christo benedicti, & eius gratia iustificati. Hunc enim ordinem Paulus seruauit, Quos autem iustificauit, hos & glorificauit. Propinqua igitur & proxima causa glorificationis secundum propositum Dei (nam de tali Apostolus ibi loquitur) est ipsa iustificatio per fidem & bona opera: tamen vt discamus altiore[m] glorificationis causam agnoscere, quæ est ipsa Dei electio & prædestinatione (quos enim prædestinauit, hos & vocauit, & iustificauit, & glorificauit) ab intuitu præteritis iustificationis per fidem & opera tantisper

Electio
ad gloriam
propinqua
causa.
Rom. 8.

per nos Paulus subducit, donec hanc doctrinam stabilierit, Deum in sua æterna præsciencia facis iustam eligendi aut reprobandi habere causam. Ideoque hoc loco Paulus dicit, vt propositum Dei secundum electionem maneat, & non dixit, vt operibus constet sua remuneratio. Alijs verò in locis idem Apostolus appetitissimè hoc dicit: *Qui reddet unicuique secundum opera eius: ijs quidem qui secundum patientiam boni operis gloriam & honorem & incorruptam vitam æternam: ijs autem qui sunt in contentione, & non acquiescunt veritati, ira & indignatio.* Et alibi: *Vt recipiat vnusquisque prout egessit in corpore suo, siue bonum siue malum.* Sed de hæc plura postea. Patidum ergo Caluini argumentum est, in gratuita Dei electione ad gloriam nullum locum opera habere; quia Paulus hic de operibus nihil loquitur, sed de solo Dei proposito. Imò quum omnes passim Scripturæ de consequutione vel amissione vitæ æternæ loquentes, operum rationem semper adferant, quia hinc Paulus nullam operum rationem ponit, non leue argumentum est, eum non de decreto Dei ad gloriam, sed de decreto Dei ad primam gratiam conferendam loqui. Addit Caluinus: *Ac ne vlla ea de re controversia maneret, sustulit omnem dubitationem, addita illa particula, Secundum electionem.* Hæc particula probat, Dei propositum seu firmum decretum de alijs eligendis, alijs reprobandis, ex Dei electione pendere, vt prima &

Rom. 2. 6.

1. Cor. 3.

Electio
Dei su-
prema
causa.

ma &

ma & altissima causa. Et quidem quoad
 auxilia gratiæ peccatoribus impartienda
 neganda, & primam vocationem, vnica cau-
 sa; quoad ipsam vitam æternam conferen-
 dam, vel æternam pœnam inferendam, nec
 prima nec vnica causa: quia vt in reprobo-
 rum damnatione proximam causam agnos-
 cit Calvinus ipsum peccatum in homine, sic
 in electorum glorificatione agnoscere neces-
 sariò debet proximam & propriam causam
 ipsam esse in tempore iustificationem, vt ipse
 nos Paulus docuit loco citato. Manet ergo
Dei propositum secundum electionem, quia propo-
 siti illius diuini prima & suprema causa ele-
 ctio diuina erat. Pergit Calvinus: *Deinde et*
tertia: Non ex operibus, sed ex vocante. Non enim
 animos proprius aduertamus ad eius contextum. *Et*
ex eo stabilitur Dei propositum secundum electionem,
quod antequam nascatur fratres, & aliquid vel boni
vel mali designet, alter reijcitur, alter assumitur; et
si quis velit eorū operibus causam discriminis tribu-
re, propositū Dei sic euerteretur. Primum obserua-
 in toto hoc cōtextu Paulū adhuc non loqui
 de electione Iacob & de reiectione Esau, sed
 tantum de illo discrimine, *Maiores seruiet minores,*
 & docere ad literam hanc prælationē populi
 minoris ex Dei electione ortum habuisse,
 non ex operibus quibus hanc electionem
 promeruerit. Sed hanc minoris populi præ-
 lationem merè gratuitam non fuisse electio-
 nem ad gloriam, de qua sola hic Apostolum
 loquitur

Minoris
 populi
 prælatio
 non fuit
 electio ad
 gloriam.

quod nec totus ille populus salutem est asse-
 cutus, sed multi exciderunt, ut hic Apосто-
 lus docet, quia *non omnes filij Iacob filij promif-
 sionis erant*, nec solus ille populus ad Dei ele-
 ctionem, quæ ad salutem & gloriam est, perti-
 nebat. Nam ex posteris Esau & Ismael (quum
 non in illo sed in Isaac vocabatur Abraham
 semen) Iob ille vir sanctissimus fuit, filius
 Baræ, qui fuit Ragual filij Esau ex Basemath
 filia Ismael, ut deducit iuxta Scripturas D.
 Chrysostomus. Multi quoque alij profelytæ
 aduenæ non ex semine Iacob ad veri Dei
 cultum accesserunt, & facti sunt filij promif-
 sionis. Nam & exeuntibus Aegyptum filijs
 Israel, multi Aegyptij sese adiunxerunt, qui
 postea circumcisi verum Deum coluerunt.
 Prælatio igitur minoris populi iuxta illa ver-
 ba, *Major seruiet minori*, non erat electio ad
 gloriam vel ad gratiam secundum propo-
 situm Dei, aut illi populo generalis, aut ad il-
 lum solum restricta; sed illi soli censebantur
 in semine, & promissionis filij erant, qui fi-
 dem & opera Abraham, Isaac, & Iacob imita-
 tissent.

Sed esto, demus Caluino etiam ad hæc
 Apostoli verba pertinere id quod sequitur,
Iacob dilexi, Esau autem odio habui. Demus quo-
 que hanc dilectionem Iacob ad ipsius per-
 sonam pertinere, eiusque electionem. Ergo,
 ut Caluinus, *si quis velit eorum operibus causam
 descri-*

Gen. 36.
vers. 22.

Homil. 5.
de peni-
tentia.

discriminis tribuere, propositum Dei sic evertitur.
 Primum respondeo, Apostolum hic loqui
 de electione ad gratiam, & de prima voca-
 tione ad fidem; quæ ita merè gratuita est, &
 ex solo Dei beneplacito pendet, ut operum
 præcedentium nulla planè sit habenda ratio.
 Dico ad ipsam primæ gratiæ collationem,
 qua præuenit peccatores Deus. *De ipsa gra-
 tia* (ait Augustinus hæc verba tractans) *satis age-
 bat Apostolus, & ideo filios promissionis commu-
 dabat. Sapienter expendit totam Apostoli
 disputationem esse de filiis promissionis de
 eorum electione. Quos autem filios promissi-
 onis Apostolus vocat, iã ex ipso Apostolo
 ostendimus. Qui videl. fide tales sunt; id est,
 qui iam ad fidem secundum propositum Dei
 vocati sunt. Idem rursus Apostolus docet ad
 Ephes. cap. i. Quum enim dixisset, *Electi
 nos in ipso ante constitutionem mundi; ut de qua
 electione loquatur intelligeremus, addit, si
 essemus sancti & immaculati in conspectu eius in
 charitate: qui prædestinauit nos in adoptionem filio-
 rum per Iesum Christum in ipsum, secundum propo-
 situm voluntatis sue. Hæc adoptio filiorum, prima
 gratia est, qua ex filiis iræ filij Dei fiunt: & hæc
 est electio secundum propositum voluntatis
 Dei. Hæc non ex operibus, sed ex vocante Deo
 est. De hac iterum Paulus dixit: Non ex opera-
 bus iustitiæ quæ fecimus nos; sed secundum suam
 misericordiam saluos nos fecit, per lauacrum rege-
 nerationis & renouationis Spiritus S. quem effudit
 in nos**

Epist. 105.

Gal. 3.

Ephes. 1.

Tit. 3.

Abunde. Ad hanc igitur adoptionem fi-
 liorum Dei, ad hanc primam salutem quæ in
 baptismo credentibus confertur, quod atti-
 nit, cur hodie & per omnes ætates aliqua
 gentes vocantur, aliqua non, aut olim tam
 pauci Iudæi tam multi Gentiles vocabatur,
 in quibus velis eorum operibus causam discrimi-
 nis tribuere, *propositum Dei secundum electio-
 nem*, id est, gratuitam & fixam Dei electio-
 nem subuerteret.

Sed age, demusetiam hoc Caluino, de ipsa
 electione ad gloriã, & de omnibus simul præ-
 destinationis effectibus, Apollolum hoc lo-
 quor intelligi velle; & adijciamus quæ adhuc
 Caluinus subrexit, vt totam eius disputatio-
 nem teneamus. *Tam quod sub. ungit Apostolus,*
Non ex operibus, sed ex vocante, significat non ex
parte operum, sed solius vocationis. Vult enim om-
nia operum considerationem excludere. Habemus
ergo, per am electionis nostræ firmitudinem in solo Dei
proposito esse conclusam: nihil hic valere merita, quæ
non nisi in mortem possunt: non respici dignitatem,
quæ nulla est, verum solam Dei benignitatem regna-
re. Prinde falsum est, ac verbo Dei contrarium do-
ctrina, Deum, prout vniquemque gratia sua di-
gnum vel indignum præuidet, ita vel eligere vel repro-
bare. Hæc Caluinus. Oratio est ex multis
mendacijs & cauillationibus consuta. Quod
postremo narrat (vt ordine retrogrado aga-
mus) putida cauillatio est, si sententiã, quam
ponit, Catholicis impingit, contra quos dis-
 putare

Et putare

**Fractio
operum
in electio-
ne quo
sensu fal-
sa, quo
sensu ve-
ra.**

p̄t̄are solet. Deū enim, prout vnumquemq; gra-
tia sua dignum vel indignū praudet, ita vel eligere
vel reprobare, non nisi Pelagianorum dogma
fuit, ideoque & falsum & execrandū. Deum
autem, prout vnumquemq; gratia sua recte
vel malè vsurū prauidet, ita vel eligere vel
reprobare, plurimorū Catholicorū dogma
est, verum & salutare, si rectè intelligatur, si-
cuti mox explicabimus. Quod ait, *nihil valent
merita nisi ad mortē, nec respici personarū dignita-
tem*, id est, iusticiā & sanctitatē, respectu vite
æternę consequendę, due sunt infames here-
ses, diuinis Scripturis ex diametro cōtraria.

**Merita ad
vitam val-
ent.**

**1. Tim. 4.
2.**

**Matth. 19.
Rō. 8. 13.**

Si enim merita nihil nisi ad mortē valēt, fal-
sum est quod Apostolus dixit, *Pietas ad vitam
vtilis est, habens promissionem vite presentis & futu-
rę*: & quod Christ⁹ dixit, *Si vis ad vitam ingredi,
serua mandata*: & iterum quod Paulus habet, *si
spiritu facta carnis mortificaueritis, viuetis, vitia
innumera prætermittā*. Rursum, si ad cōse-
rendam vitam æternā Deus hominum dignitatem
non respicit, quæ nulla est, falsum erit quod Apo-
stolus dixit, *si filij, & hæredes*: sed perinde erit
ad vitam æternā à Deo accipiendā, siue sit filius
Dei, siue sit filius irę. Esse autem filium Dei,
dignitatē esse singularē, negare Calvinus nō
potest, qui ad illa Ioānis verba, *Dei t̄ eis pro-
statem filios Dei fieri*, potestātē pro dignitate cō-
præstātia accipi vult, iuxta vim verbi *gignere*,
quo Ioannes vsus est. Porro* si tota salutis ne-
stra firmitudo in solo Dei proposito est cōclusa, mul-
tum

**Hominū
dignitas
respicitur
Rō. 8. 17.**

Ioan. 1.

***Salutis
certitudo
non in
solo Dei
proposito**

Dei, siue sit filius irę. Esse autem filium Dei,
dignitatē esse singularē, negare Calvinus nō
potest, qui ad illa Ioānis verba, *Dei t̄ eis pro-
statem filios Dei fieri*, potestātē pro dignitate cō-
præstātia accipi vult, iuxta vim verbi *gignere*,
quo Ioannes vsus est. Porro* si tota salutis ne-
stra firmitudo in solo Dei proposito est cōclusa, mul-
tum

am sefellit nos Apostolus Petrus quū scri- 2. Petr. 1.
 beret, *Sat agite vt per bona opera vocationē & electi-*
onem vestrā certā faciatis. Si Petro credimus, sa-
 lus nostræ atque adeo electionis ipsius cer-
 tando in honorum operū studio, non in solo
 Dei proposito, est conclusa. Ita rursus aliud
 hic effutiuit Calvinus, diuinis Scripturis ad-
 uersa fronte repugnans. Iā quod primo loco
 dicit, & vnde hæc alia tam multa tam falsa
 deduxit, velle *Paulum omnem operum considera-*
tionem excludere, vel hoc solo nomine suspen-
 dum nobis esse debet, quòd eo posito, tam
 multa diuinis Scripturis cōtraria subsequun-
 tur. Quæ enim propositio ducit ad inconue-
 niens, illa veritati conuenire non potest. At
 vget hic Calvinus: *Paulus apertè dixit, Non*
ex operibus, sed ex vocante; ergo significat, non
 ex parte operum, sed solius vocationis Dei,
 fieri electionem. Respondere breuissimè &
 verissimè possumus, non ex operibus fieri
 electionem quasi ex causa ipsius electionis
 meritoria, aut efficiente, & hoc Apostolum
 velle dicere. Hanc enim vim illud, *ex,* apud
 Paulum habet, vt causam agentem & prin-
 cipium rei significet. Sed adhuc longè am-
 plius Caluino damus, & fatemur opera bona
 præsua diuinæ electionis ad omnes prædesti-
 nationis effectus nec causam efficientem
 nec vllā prorsus causam aut rationem quod-
 modocumque mouentem, propter quam
 Deus prædestinaret, sed nec originem præ-
 desti-

destinationis esse, aut mensuram effectuum eius, nec denique conditionem sine qua non prædestinasset. Falsum nihilominus est, in ipsa electione ac prædestinatione omnem operum considerationem exclusam fuisse. Quod quomodo intelligi debeat, nunc explicabimus.

Operum præscientia in prædestinatione qualis & quomodo.

Deum altitudine intellectus sui omnia ab æterno præsciuisse, nõ solũ opera hominum bona ac mala, sed etiam opera sua in quibuscumque rebus creandis, dubitari non potest. Hunc autem diuinum intellectum in ea tantum quæ futura erant, sed quæ per omnipotentiam suam fieri poterant, præsciuisse, omni etiam dubio caret. Porro eorum, quæ fieri poterant, præscientiam eorum, quæ actu futura erant, prævisionem antecessisse negari non potest, quõ ille sit actus intellectus diuini necessarius, hic autem voluntarius; ex eo nimirum voluntatis ab eo, quæ futura erant, libera sua voluntate determinauit vel permisit. Sicut ergo in omnibus alijs rebus, ita in humanis actibus, non solũ futuras omnes, quales actu futura erant, præcognouit, sed etiam quales futurae essent, si talia & talia illis auxilia darentur, aut in tali ac tali ordine disponerentur. Quam Dei præscientiam conditionalem liberarum Scholastici vocant: & hanc in Deo esse, Scripturæ nos docent. *Daniel* consulens Dominum de aduentu Saulis, cuius

1. Reg. 23.

ius rumor ferebatur, responsū accepit, quòd
 venturus Saul esset, & quòd tradituri eum
 erant viri Ceilam in manus Saul. Dauide au-
 tem ex hoc Dei responso fugiente, neutrum
 eorum factum est. Sic de Tyrijs & Sidonijs Matt. 11.
 dicit Christus futuram eorum pœnitentiam
 si illic miracula facta fuissent. Sic Ieremiæ Jerem. 9.
 Deus de Gentili populo dixit: *si mitterem te
 ad eos, ipsi audirent te.* In hac ergo æterna sua
 præscientia Deus videns quid quisque ho-
 minum facturus esset, si talis rerum ordo &
 cuius poneretur, ipsiſque hominibus talia
 & talia gratiæ suæ auxilia Deus impartiret,
 cum quosdam videret talibus auxilijs gratiæ
 suæ, si darentur, per ipsius gratiæ adiutorium,
 liberiſque arbitrij concursum, rectè & perse-
 veranter vsuros, hæc auxilia ex suo beneplacito
 præparauit, & conferre statuit: & hæc
 preparatio, prædestinatio eorum erat, quos
 per præscientiam illam hypotheticam nouer-
 at ex illis auxilijs salutem adepturos. Non
 (ut dixi) quòd talis Dei præscientia fuerit
 aliqua causa prædestinationis factæ, (nam
 habita illa præscientia ex hypothesi, pro sua
 tantum libera voluntate & ex suo solo bene-
 placito decreuit Deus dare bene vsuris illa
 media atque auxilia gratiæ sufficientia &
 congrua, & consequenter ad vitam quoque
 æternam prædestinavit) sed ipsam prædesti-
 nationem talis præscientia necessario anteces-
 sit. Cuius hæc certa & perspicua causa dari
 potest.

L I 3 potest.

Præscien-
tia condi-
tionaliū
prædesti-
nationem
præcessit.

potest. Sicut talis præscientia in Deo non
fuisset absque futuro de facto bono usu talis
gratiæ si daretur, (non enim quia futurum
bonum usum præsciuit Deus, ideo futurus
erat; sed quia talis usus ex libero voluntate
influxu verè futurus erat, ideo eum futurum
Deus præsciuit) sic absque præscientia eius-
dem boni usus preparatio illorū auxilioque
non sortiretur ratione prædestinationis circa
ipsos prædestinatos, sed solius providentia
ratione retineret. Nam sola ratio conferre-
di his & illis talia media & auxilia gratiæ,
absque præviso ipso eorum usu qualis futu-
rus sit, est tantum providentia Dei circa ho-
mines ad beatitudinem perducendos, & com-
munis tam reprobis quàm prædestinatis.
Prædestinatio verò quæ superaddit pro-
videntiæ, præscientiam illam futuri certi usus
certique rerum exitus includit: ut ubi boni
usus præscitur, & ex puro Dei beneplacito
acceptatur, prædestinatio consequatur. Facit
ergo hæc præscientia in Deo, ut quæ ex solo
suo beneplacito ad beatitudinē media con-
ferre determinat, prædestinationis rationem
habeant, eiusque effectus sint. Quare hæc
Dei præscientiam cum prædestinatione divi-
na coniunctam esse, Scripturæ Apostolicæ
manifestè docent. *Quos præsciuit* (ait Paulus)
& *prædestinavit conformes fieri imagini filij sui*
Rom. 11. *Rursum: Non repulit Deus plebem suam, quoniam*
1. Pet. 1. *præsciuit. Petrus quoque: Electis advenis scien-*

omniscientiam Dei Patris. De hac Dei præ-
sidentia cum prædestinatione coniuncta, plu-
rimo postea dicemus; & eam ab Augustino con-
stanter agnitam fuisse, contra Calvinum
ostendimus.

Nunc ex Scripturis futuræ cooperationis
humane respectum, ideoque aliquam ope-
rum humanorum considerationem in ipsa
Dei prædestinatione habitam fuisse, vno ar-
gumento docebimus. Deus ab æterno non
aliter de rebus omnibus decrevit ut in tem-
pore fierent, quàm sicut postea executioni
mandantur. Quod circa salutem humanam
vni potissimum locum habere, negari non
potest: alioquin nulla esset conformitas exe-
cutionis effectuum prædestinationis diuinæ
cum eiusdem decreto; nec etiam certitudo
aliqua, quæ tamen hac in re est maxima: va-
namque esset quod docet Scriptura, *Sapientia*
Dei attingere à sine vsque ad finem fortiter, &
desipere omnia suaviter. Quare D. *Augusti-
nus, & post eum † Fulgentius, ac post vtrum-
que D. † Thomas aperte asserunt, Deum in
tempore non aliter homines saluare, quàm
ab æterno saluos facere decrevit. Docet sanè
axioma philosophicū, quòd omnibus mo-
dis, quibus se res habet ad esse, iisdem se habet
ad cognosci. Iam verò Scripturæ manifestis-
sime docent, absque conditione cooperatio-
nis humanæ neminem ad ultimum à Deo saluari,
populumque hominem suæ salutis cooperari de-
bere.

Infra esp. 11. ver. 2.

Operum futurorū consideratio in electione probatur.

Sap. 7. 2.

** De bono perse-
uer. c. 23.
† De In-
carnat. &
grat cap.
ultimo.
† 1. p. 4.
23. art. 5.
"Metaph.
lib. 2. cap.
1. 5.
Operum
conditio
ad salutē
requiri-
tur.*

bere. Prius his Scripturarum testimonijs do-
 Rom. 8. cetur, *Si Spiritu facta carnis mortificaueris, ui-*
 Matt. 19. *uetis, Si vis ad uitam ingredi, serua mandata.* Si
 Ioan. 14. *quis diligit me, sermonem meum seruabit, & Pater*
meus diliget eum, & ad eum ueniet, &c. Et de
 ipso praedestinationis mysterio loquens Pau-
 2. Tim. 2. lus, ac dicens, *Firmum fundamentum Dei factus*
habes hoc signaculum, Nosuit Dominus qui sunt cogi-
tauit, hanc appendicem subnectit: Discedat ab in-
iquitate omnis qui inuocat nomen Domini. Vocatus
 Ioan. 13. *suis & electis Apostolis dicit Christus: Ma-*
 4. 6. 10. *neate in me, & ego in uobis manebo. Si quis in me*
non manserit, mittetur foras. Si praecepta mea ser-
uaueritis, manebitis in dilectione mea. Vocatus
 Rom. 11. *electis Gentibus Paulus dicit: Vide bonitatem*
& seueritatem Dei: in eos quidem qui ceciderunt,
seueritatem, in te autem bonitatem Dei, si permanseris
in bonitate, alioquin & tu excideris. Sed &
illi si non permanserint in incredulitate, inserentur.
 4. Tim. 2. *Et iterum ad Timotheum, ubi dixisset esse*
in magna domo Dei, quae est Ecclesia, uasa quaedam
in honorem, & quaedam in contumeliam, quae in
hoc capite Paulus pro electis & reprobis pon-
it, adiecit, Si quis se emundauerit ab istis, uel
est, apprensus reprobis, ab impietate, propter
quam talis apparet, sese expurgauerit, erit
uasa in honorem, &c. In his & multis alijs Scri-
 pturis in ipsis electis Dei ad salutem, condi-
 tio salutis apponitur, quam à Deo, quum
 in tempore fieri deberet, ab aeterno praesertim
 fuisse, & ipsi suae praedestinationi coniunctam
 ficut

cum eius effectu coniuncta est, propter
 causam antedictam negari non potest. Po-
 terius quod diximus de necessaria cuiusque
 salutem suam cooperatione, innumera
 quoque Scripturæ docent, quarum hic pau-
 cas proferemus: *Conuertimini ad me, & salui
 eritis. Laua à malitia cor tuum, vt salua fias. Fa-
 cere vobis cor nouum, & spiritum nouum. Quod
 illis verbis Christus dixit: Facite arborem bo-
 nam, & fructus eius bonos. Sic currite, vt comprehē-
 datis. Cum metu & tremore vestram salutem opera-
 mini. Hoc faciens, teipsum saluum facies. Et ma-
 gis quod ex Petro attulimus: Satagite vt
 per bona opera certam vestram vocationem & ele-
 ctionem faciatis. Postremo, quod de Christi
 merito, per quod saluamur, Paulus dixit: *Christus
 per passionem consummatus, factus est cau-
 sa salutis omnibus obtemperantibus sibi. Quum
 ergo & homo ipse suæ salutis cooperari de-
 beat, & hæc cooperationis conditio saluandis
 adultis imposita sit, dubitari nõ debet, Deum,
 quos adultos ad salutem prædestinavit, huius-
 modi in illis cooperationem futuram præuidisse,
 & cum eiusdem præscientia coniuncta adultos
 omnes prædestinasse. Aded falsum est Calui-
 ni axioma, Paulum in electorum prædestinatione
 omnem planè operum considerationem excludere velle.
 Neque enim tam multis & perspicuis Scrip-
 turis Paulus contrarius esse potest. Atque
 hæc de Caluini sententia hæctenus, ad præ-
 destinationem electorum quod attinet. In**

L 5

qua

Saluti suæ
 cooperati
 quique
 adultus
 debet.

Isa. 45.
 Ierem 4.
 Ezech. 18.

Matth. 7.

1. Cor. 9.

Philipp 2.

1. Tim 4.

2. Petr 1.

Hebr. 5.

¶ oratio
 110-101
 110-101
 110-101
 110-101
 110-101

qua et si operum præscientiam ponimus, non tamen eam prædestinationis causam aut originem facimus, sed à solo Dei beneplacito ac libera voluntate prædestinationem permanere agnoscimus. Id solum contra Calvinum docere volumus, ex Paulo colligi non posse, electionem Dei ad gloriam omnium operum consideratione carere: idque in sententiâ Calvinî, qui non solum Dei electionem ad gloriam, omnia media, quibus eò peruenitur, antecedere vult, vt prius de fine ac postea de medijs secundum nostrum intelligendum modum Deus disposuerit (quam sententiam, etsi nobis improbabilis videatur, non damnamus tamē) sed absque vlla mediõrum consideratione, solam, vnicā, plenā atque integram salutis causam esse vult. Alioqui si vllam mediõrum cõsiderationem in Dei electione admittit Calvinus, cū salutis media non sit, nisi bona opera sint quàm fides (quia fides salutifera illa demum est quæ per dilectionem operatur) profectò & operum considerationem admittere cogetur. Sed & illud videtur Calvinistæ, qui ex sola Dei electione absque mediõrum consideratione salutem electõrum pendere volunt, an eadem operatorem Christi redemptionem ad humani generis salutem procurandam à Deo præuicam excludant. Quod vno verbo lectorem admonuisse satis erit.

Electio si
sola salutis
causa
est, Christi
redemptio
excluditur.

Iam verò quia tum Beza in hunc locum,

Calvinus in sua pestilenti Institutione, Augustinum pro sua sententia proferunt; eam id iniquè ac fallaciter faciât, vno ver- bo ostendam. Augustinus (inquit Calvinus) *aliquando fuit sententia, Deum suam gratiam bene homines dispensare, prout ea quem, ut bene prouiderit: sed quum melius in Scriptura agnitione profecisset, eam non retractauit modo, ut eadem falsam, sed fortiter confutauit.* Notatq; in margine, *Retract. lib. 1. cap. 11. Quo sane in loco nihil huic rei affine apud Augustinum inuenitur. Sed designare voluit lib. 1. cap. 23. vbi aliquid simile retractauit Augustinus, nempe quod olim in expositione quarundam propositionum in epist. ad Rom. hæc eadem verba tractans, *Jacob dilexi, Esau odia habui, scripserat, elegisse Deum non quidem opera cuiusquam in præscientia que ipse daturus est, sed quem elegisse in præscientia, ut quem sibi crediturum esse præsciuit, ipsum elegerit cui Spiritum S. daret.* Quod ibi quoad fidem retractat, agnos- cens fidem non secus esse donum Dei quam opera fidei. Quare hoc in loco planè con- trarium ei quod dixit Calvinus, docuit Au- gustinus. Nempe nunquam se existimasse, elegisse Deum opera cuiusquam in præsci- entia, ut quos bene operaturos præsciuerat, il- li Spiritus sui gratiam daret. Ita hætenus in Augustini sententia proferenda penitus aberrauit à vero Calvinus. Videamus nunc alia Augustini loca à Caluino in eandem prorsus*

Instit. lib. 3. cap. 22. n. 8.

Augusti- ni senten- tia à Cal- uino aut- nō intel- lecta, aut deprauā- ta.

proflus sententiam prolata. Quin & post
tractationem Pelagianos perstringens, quod in eo
errore persisterent, Quis istum, inquit, acquisivimus
sensum Apostolo defuisse miretur? Nam quomodo
stupendam proposuisset de illis nondum natis, & ante
de sibi questionem objiceret, Quid ergo? Numquid
est iniquitas apud Deum? erat locus ut responderet
Deum praevidisse utriusque merita (sic citat Cal-
vinus, quum illa Augustini verba non sint,
sed ista, Hic erat locus ut diceret, Futura Deus tu-
ra praevidebat:) non tamen hoc dicit, sed ad boni
iudicia & misericordiam confugit. Sic Calvinus,
quum nec sic Augustinus loquatur: sed senten-
tiam suam magis confirmat dicens, Miserebor
miseratus ero, &c. Alium rursus Augustini locum
citavit Calvinus: Quum omnia (inquit) ante
constitutionem merita sustulisset, Hic certe, inquit, ratio
vana illorum ratiocinatio, qui praescientiam Dei
defendunt contra gratiam Dei: & ideo dicunt
nos electos ante constitutionem mundi, quia praesci-
vit Deus futuros nos bonos, non seipsum nos fac-
turos bonos. Non hoc dicit, qui dicit, Non vos me ele-
gistis, sed ego elegeri vos. Nam si propterea nos elegerit,
quia bonos futuros praeviderat, simul etiam praesci-
visset quod eramus eum electuri: & quae in eam sen-
tentiam sequuntur. Citat postea verba Am-
brofij ex Augustino, dicentis: Christus, quum
miseratur, vocat. Si voluisset, ex indevotis faceret
devotos: sed Deus, quos dignatur, vocat: & quum
vult, religiosum facit. Denique concludit Cal-
vinus: Si ex Augustino integrum volumen contem-
plaretur,

Epist. 106.

Homil. 26
in Ioan.Libro de
bono per-
sisterant.
cap. 19.

... ostendere promptum esset, mihi non
 ... verbis opus esse. Hæc Calvinus. Beza
 ... ne omnia à magistro suo didicisse vi-
 ... alium adhuc Augustini locum citat, Verf. 12.
 ... que premit. Audiamus (inquit) ipsum Au-
 ... ne quis nos existimet ex nostro sensu lo-
 ... Sic igitur ille in Enchiridio ad Laurentium: Cap. 96.
 ... Paulus quomodo hoc quod dictū est (Iacob
 ... Esau autem odio habui,) posset eos per-
 ... nare, qui penetrare intelligendo non possunt hanc
 ... gratia; Quid ergo dicemus? ait. Nun-
 ... iniquitas est apud Deum? Absit. Iniquam enim
 ... ut sine vllis bonorum malorumue operum
 ... vnus Deus diligat, odiatque alterum.
 ... re si futura opera, vel bona huius vel mala
 ... que Deus vtiq; præsciebat, vellet intelligi,
 ... quam diceret, non ex operibus, sed diceret,
 ... operibus, eoque modo istam solueret qua-
 ... im, imò nullam, quam solui opus esset, face-
 ... questionem. Hæc Augustinus. Sed hæc
 ... Augustini loca, & quæcunque alia
 ... Caluini ac Bezæ senten-
 ... iuant, nec à nobis antea explicatam
 ... firmant: idque duplici ex causa. Primùm,
 ... hæc omnia Augustinus loquitur & dis-
 ... de electione ad primam gratiã, quam
 ... præcedentibus ac præuisis meritis dari
 ... Pelagius voluit, & de qua Apostolū
 ... disputare Augustinus semper censuit,
 ... de electione ad gloriam seorsim
 ... accepta, vt Calvinus ac Beza voluit; nec
 ... de toto

Augusti-
 nus Cal-
 uiniane
 sententiæ
 nullo mo-
 do fauet.

de toto effectuū prædestinationis cōplexū
In loco ex Retract. citato, loquitur de elec-
tione illa, qua eum *Deus eligit, cui Spiritus*

Epist. 105. *S. daret.* In epist. ad Sixtum, loco secundū
Caluino citato, ita scribit: *Quid hinc dicitur
sunt, qui, ut gratia dari possit, nonnulla præcedere
merita humana contendunt, ne sit personarum ac-
ceptor Deus? Et paulò post: Quid agebatur, ut
hoc Apostolus diceret, ut eorum geminorum conse-
moraret exemplum? Quid persuadere moliebatur?
Quid inculcare cupiebat? Nempe hoc quod ipsorum
(Pelagianorum) oppugnat amentia, quod in-
perbiā non capiunt, quod sapere nolunt. De ipsa cupi-
pe gratia sat agebat Apostolus, & ideo promissum*

Tract. 26. *filios commendabat.* Rursum in loco ex tract.
in Ioannem, de prima electione ad gratiam
Augustinum disputare, ipsa verba allegata
manifestè docent. Eos refutat qui præsentiam
Dei defendunt contra gratiam Dei; & qui ideo
ad gratiam electos à Deo volunt, quia eos
futuros bonos Deus præuiderat; denique de
electione illa qua Apostolos suos in hoc mundo ele-
git, quæ fuit prima vocationis gratia. In lo-
co quoque de bono perseverantiæ aperitibi-
mè de prima vocationis gratia loquitur.

Cap. 19. *Deus (inquit) quos dignatur, vocat; & quos
vult, religiosum facit.*

**Beza im-
pudētia.** Denique in loco quem citat Beza, tam
clare hanc causam primæ gratiæ agit, ut ni-
hil sit illo hæretico impudentius, qui ad vi-
simum & vnicū prædestinationis effectum illa

in verba trahit. Citatis illis Apostoli verbis,
 quos vult, miseretur; & quem vult, indurat; Hoc
 non doceret Apostolus (ait Augustinus) gratiam
 commendabat, ad cuius commendationem de illis in
 libro vterque geminis fuerat iam locutus. De ele-
 ctione ad gratiam Apostolum disputare af-
 firmat, non de electione ad gloriam. Et ne
 hoc apud Augustinum non distingui existi-
 mus, vide apud illum duplicem electionem,
 unam gratiæ, alteram iustitiæ: vnâ sine ope-
 ribus præuisis, alteram ex operibus præuisis.
 hoc enim scribit, hæc ipsa Pauli verba per-
 scribens: Non ergo secundum electionem (scilicet
 iustitius operis præcedentis, vnde discrimen
 electionis acciperetur) propositum Dei manet,
 sed ex proposito electio: id est, non quia inuenit Deus
 bona in hominibus quæ eligat, (supple, ad
 propositum gratiæ) ideo manet propositum iu-
 stificationis ipsius; sed quia illud (supple, propo-
 situm gratiæ) manet ut iustificet credentes, ideo
 manent opera (supple, iustificatorum) quæ iam
 deo ad regnum calorum. Nam nisi esset electio,
 non essent electi. Non tamen electio (ad regnum cæ-
 lorum) præcedit iustificationem, sed electionem
 præuisa videlicet in mente diuina.
 quæ enim iustificauit secundum propositum gratiæ
 id est, ab æterno iustificare decreuit,
 illi gloriificauit, id est, ad gloriam prædestina-
 uit. Ponit manifestè duplicem electionem
 Augustinus: vnâ, peccatores iustificandi, in
 qua non inuenit bona opera quæ eligeret, &
 propter

Electio
 duplex
 apud Au-
 gustinū.

Ad Sim-
 plic. lib. 1.
 q. 2.

propter quæ iustificaret, hoc est, ex impiis
iustum faceret, alteram, ad regnum coelorum
eligendi, in qua inuenit opera iam iustifica-
torum, quam propterea electionem ad reg-
num præcessit in mente Dei iustificatio pe-
ccatoris.

Serm. 7.
de verbis
Domini.

Eandem duplicem electionem alibi docet
his verbis: *Elegit Deus & secundum suam ius-
tiam, & secundum hominum iustitiam.* Talia
verba Apostoli: *Clamante Elia, Ego sum solus,*
respondit ei Deus, Reliqui mihi 7000. viderunt
& in hoc tempore reliquæ saluæ factæ sunt per
electionem gratis. Hoc est, idem Christus est non
tunc erat. Quid est quod dicit, *Reliqui mihi*
illos elegi, (scilicet secundum iustitiam & ad
gloriam) quia vidi mentes eorû de me præsentem
non de se, nec de Baal. Nō sunt mutati, sic sunt, in
me facti sunt. Hæc Augustinus. Rursum alio
loco, tractas illa Christi verba, *Non vos me ele-
gistis, sed ego elegi vos; & docens non prope-
tate Apostolos electos fuisse quia crediderunt, sed
vt crederent; & ex Apostoli verbis hoc cõ-
firmans, vbi dicitur, Elegit nos ante constitutionem
mundi; quod profectò (ait August.) si præscia
dictum est, quia præsciuit Deus credituros, non
facturus erat ipse credentes, contra istam præscia-
tiam (scilicet quæ negat præuenientem De-
i operationē in fide credentium) loquitur Filius
Dei dicens, *Non vos me elegistis, sed ego elegi*
(in quibus omnibus verbis electionem gra-
tiam gratuitam corroborat) subnectit statim*

De præ-
dest. sancti
cap. 17.

hoc potius præsciuerit Deus, quod ipsi eum sue-
 rent electuri, ut ab illo mererentur eligi. Nestipō
 gloriam. Quis enim putabit Augustinum
 merere homines mereri electionem ad gra-
 tiam, idque eo in loco ubi fortissimè pugnat
 pro gratia? Imò disertè docet in sequentibus,
 Deum præscire iustorum merita propter que
 ligat eos ad gloriam. Citatis Iacobi verbis,
*Quia Deus elegit pauperes in hoc mundo, diuites in
 alio, & hæredes regni? ex eis ita concludit: Eli-
 genda ergo facit diuites in fide, sicut hæredes regni.
 Iustæ quippe in eis hoc eligere dicitur, quod ut in eis
 faciat, eos elegit. Quid est illud, quod ut Deus
 in electis suis faciat & operetur, eos prius
 eligat? An non est hoc ipsum, esse diuites in fide
 & bonis operibus? Non enim de fide inani lo-
 quebatur Iacobus. Deus igitur ut faciat di-
 uites in fide & operibus bonis, eligit paupe-
 res, vacuos fide, planeque impios; & sic eli-
 gendo facit diuites in fide. Rursum, hoc ipsum
 in eis elegit (ait Augustinus:) & rectè hoc dicitur
 eligere, sed ad quod, nisi ad gloriam, & ut sint
 hæredes regni? Nam sic eligendo facit hære-
 des regni. Vtrumque dixerat Augustinus,
 & vtrumque probat, duplicem electionem
 constituens. Sic alibi scripsit: *Quum nos præ-
 sciuit Deus, opus suum præsciuit, qui nos sanctos
 & immaculatos facit. Ponit præscienciã bono-
 rum operũ, nõ contra gratiã Dei, sed ex gra-
 tiã Dei. Sit ergo hæc prima responsio contra
 Caluinum & Bezam, Augustinum, quum
 M m operum**

De præ-
 sanctor.
 cap. 19.

operum præscientiam negat, de electione ad primam gratiam loqui, non de electione ad gloriam præcise & seorsim accepta.

Opera præuisa quæ & qualia negat Augustinus. Alia responsio est, Augustinum, quum operum futurorum præscientiam in diuina electione negat, non de operibus gratia deputare, quæ Deum præscire & eligere iam ex ipso Augustino docuimus, sed de operibus liberi arbitrij, quæ ponebant Pelagiani pro causa electionis ad gratiam, contra quæ semper in hac materia disputat Augustinus.

Epist. 105.

Quare in epist. ad Sixtum, loco à Caluino citato, citatis illis Pauli verbis, *Non est volentis, neque currentis, sed Dei miserentis: Vbi* (inquirit) *nunc merita, vbi opera, vel præterita vel futura, tanquam liberi arbitrij viribus adimpleta vel adimplenda? Nõnne apertam protulit Apostolus de gratuita gratia, hoc est, vera gratia commendatam sententiam? Talia opera præuisa in causa prædestinationis meritò excludit Augustinus.*

De prædest. & grat. c. 17. & 2.

Rursum alio in loco quum dixisset, *Quid futurorum eorum mores* (Iacob & Esau) *dicitur diuinum discreuisse iudicium, profectò illud euacuabitur quod præmisit Apostolus, Non ex operibus, & paulò post subiungit: Ne forte vasa in honorem prædestinata suis aliquid viribus tribuendo negarent gratiam Creatoris, alio eos loco Apostolus vasa misericordia nominauit. Vbi iterum ostendit qualia futura opera à Deo præuisa semper intelligat. Nempe hæc propria Pelagianorum impietas fuerat, præuidere Deum hominum opera*

per proprijs viribus laudabiliter facta, & secundum ea ad fidem & gratiam suam illos vocare. Sic eorum sententiam refert Augustinus his verbis: *Præsciebat, ait Pelagianus, qui facti essent sancti & immaculati per liberæ voluntatis arbitrium, & ideo eos ante mundi constitutionem in ipsa sua præscientia, qua tales esse futuros prævidit, elegit. Elegit ergo, inquit, antequam essent, prævidit, ans filios, quos futuros sanctos immaculatos præsciuit: utique ipse non fecit, nec se facturum, sed illos facturos esse prævidit.* Hæc Pelagianorum impia fuit sententia, qua in electione electorum Dei præscientiam ponebant contra Dei gratiam. Et contra hanc impietatem etiam Apostoli verbis fortiter semper ac salubriter disputat Augustinus. B. igitur Augustini doctrina contra præscientiam operum in electione divina, pro Caluino & Beza nihil facit hac duplici ex causa; tum quia de electione ad primam gratiam semper disputat, tum quia opera præuisa, quæ excludit, liberi arbitrij opera sunt, non opera gratiæ, quæ excludi Calvinus & Beza volunt. Ex eadem quoque duplici causa, præscientiæ operum à nobis antea explicatæ B. Augustini doctrina non aduersatur, tum quia de electione ad gloriam præcisè loquimur, quam sine vlla operum consideratione factam voluit Calvinus; tum quia non nisi opera gratiæ intelligimus, ideoque cooperationis præscientiam potius quam operum ailerimus.

M m 2 Sed

De præ-
dicti sancti
cap. 18.

Præscien-
tiam Dei
contra
gratiam,
Pelagian.
propria.

Sed nunc ut ad alia pergamus, aliam Calvini ac Bezae non improbabile tantum sed profusus impiam ac blasphemam sententiam in aliis Apostoli verbis expendemus, simulque rebus qui contextus Apostolici veram ac sanam intelligentiam aperiemus.

14. *Quid ergo dicemus? Nunquid iniquitas apud Deum?*
15. *Deum? Absit. Moysi enim dicit, Miserebor cuius misereor; & misericordiam prestabo cuius miserebor. Igitur non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei. Dicit enim Scriptura Pharaoni: Quia in hoc ipsum contempsisti te, ut ostendam in te virtutem meam, & ut nuntietur nomen meum in universa terra. Ergo cuius vult, miseretur; & quem vult, indurat.*

Horum verborum magna ex parte simplicem & apertam intelligentiam aperuimus. Nunc ut illa pervertat Calvini, & quid ex illis venenati dogmatis succenturiaperiendum nobis est. Ad hanc Apostolice quaestionem, *Nunquid iniquitas apud Deum?* scribit Calvinus: *Obiectio ista clare testatur, quod alios eligit Deus, alios reprobat, causam non aliam quam in eius proposito quaerendam esse. Nam si in operum respectu fundatum esset discrimen, frustra quaestionem de iniustitia Dei Paulus movisset, cum nulla potest esse suspicio, ubi Deus quem ne pro merito tractat. Fallit hic lectorem impostor, de ea semper electione & reprobatione disputans, quae nisi ultimum eius effectum respiciat, vicium*

nam æternam in electis, & damnationem
 reprobis. Atqui quã aliã innumerã Scri-
 pturã ex parte vitæ æternæ cõsequendæ vel
 vitæ æternæ subeundæ apertissimè doceant
 quemque pro merito tractari, (vt hîc Calui-
 nus loquitur) & operum rationem disertè
 haberi, sicuti in præcedentibus ostendimus;
 certo certius est, hanc Apostoli obiectionem
 de electione & reprobatione quoad vlti-
 mum eius effectum non loqui, sed de vtraque
 quoad primum eius effectum, qui est, alios
 misericorditer vocare, & auxilijs gratiæ ma-
 gis præuenire; alios verò iustè deserere,
 et paribus gratiæ donis non donare. Et hunc
 Apostoli sensum verba subsequentiã mani-
 festissimè docent; *Moyse enim dicit, Miserebor
 cuius misereor, & misericordiam præstabo cuius mi-
 serereor*; aliãque mox subsequens Apostoli cõ-
 clusio, *Ergo cuius vult, miseretur; & quem vult,
 indurat*. Hæc quippe verba manifestissimè
 loquuntur de misericordia Dei hominibus
 indignis peccata remittente, & de iustitia
 Dei homines similiter indignos indurante,
 hoc est, deserente in peccatis suis. Rursum
 illa verba idem docent, *Non est volentis, neque
 currentis, sed Dei miserentis*. Nam de miseri-
 cordia Dei circa præsentis vitæ cursum illa
 loquuntur: quæ quidẽ misericordia hominem
 peccatorẽ misericordissimè præueniens, non
 ab aliqua hominis præuia voluntate aut co-
 natiu præiudicio (vt olim Pelagiani impiè dogma-

Dei gra-
 tuita mi-
 sericordia
 omni ca-
 ret iniqui-
 tate.

rizabant) sed ex Dei beneplacito & mea bonitate originē suā & causam accipit. Et hoc hunc locum contra Pelagianos tractat S. Augustinus, quo vafre abutitur impius Calvinus: quod hic obiter demonstrare non abs re erit. Quod enim de principio vocationis & conversionis Paulus hic dixit, hoc etiam de toto progressu iustitiæ totōque electionis effectu dicere Apostolum Calvinus vult, & in eam sententiam S. Augustinum trahere contendit. Verè (inquit) hic locus habet illud Pauli, Non est volentis, neque currentis, &c. non quomodo id vulgo accipiunt, qui inter Deum gratiam hominisq; voluntatem ac cursum partantur. Exponunt enim desiderium hominis ac cursum nihil per se quidem habere momenti, nisi Dei gratia prosperentur; sed cum adiuuantur illius benedictione, habere suas quoque partes in comparanda gloria contendunt: quorum cavillum Augustini verbum infellere quàm meo malo: Si enim nihil aliud voluit Apostolus, nisi non esse solius volentis aut currentis, nisi adsit misericors Dominus, retorquere è conueniente licebit, non solius esse misericordia, nisi adsit voluntas & cursus: quod si aperte impium est, non dubitemus Apostolum omnia misericordia Domini ad nostras autem voluntates aut studijs nihil retorquere. Hæc ex Augustino Calvinus. Sed Augustinus loco citato non disputat contra liberam voluntatis nostræ cooperationem, sed disputat contra Pelagianam illam voluntatis nostræ præuentionem. Nam contra Pelagianum

Institut.
libro 3.
cap. 24.

Voluntatis præuentionem, non cooperationem ab Augustino tollitur.

gum disertè disputat, qui principium boni
 operis in hominis voluntate posuit. Ait enim
 in verbis proximè præcedentibus: *Ne quis-*
quam de ipso gloriatur libero arbitrio, tanquã ab ipso
incipiat meritum, cui tanquam debitum reddatur
meritum bene operandi, audiat Apostolum: Igitur
non volentis, &c. quod ergo postea concludit
Augustinus, ideo ab Apostolo dictum esse, Non est
volentis, &c. ut totũ Deo detur, idcirco cõcludit,
ut Pelagium confutet. qui non totum Deo,
sed principiu voluntati, & progressum gra-
tie Dei cum voluntate tribuebat; & præ-
terea ut saluberrimè doceat, totum cursum
nostrum, quo in vitam æternam tendimus,
esse à Deo, tam ipsum principium quàm to-
tum progressum iustitiæ. Et sanè si (secun-
dum Pelagium) primũ velle, quo iusti esse
incipimus, à nobis solis esset sine Dei gra-
tia, tunc huius respectu è conuerso dici po-
test, Non est Dei miserentis, sed hominis
volentis: quia nisi prius homo velit, Deus
postea non miseretur: quod nullus Christia-
nus dicere audebit. Rursum, in sensu Pelagij
iam dicto falsum est dicere, Ex viroque fit salus,
quasi videlicet vnam partem salutis faceret
hominis voluntas sola, principium videlicet;
& alteram partem faceret Deus cum homi-
nis voluntate. In eodem quoque sensu fal-
sum est dicere: Non sufficit sola misericordia Dei,
sed non fit etiam voluntas hominis, scilicet à seipso
bonum incipiens. Neque enim aut velle aut

M m 4 currere

currere bene potest, cuius non est à Domino preparata voluntas. Sed verò ut illa divina preparatio in nobis fiat efficax, & gratia operans fiat cooperans, vtrumque fit ex Dei misericordia & hominis voluntate libera: unde ipse Augustinus de prima nostra iustificatio-

De nat. & grat. c. 32. ne disputans ait: *Vbi quidem operamur & magis, sed illo operante cooperamur, quia misericordia tua*

De grat. & lib. arb. cap. 5. *præuenit nos. Rursum alio in loco: Non ego, sed Paulus, sed gratia Dei mecum, ac per hoc nec gratia*

Dei sola, nec ipse solus, sed gratia Dei cum illo. Item

Serm. 15. *de verbis Apostoli: Esse potest iustitia Dei sine voluntate tua, sed in te esse non potest, nisi per voluntatem tuam. Denique S. Bernardus in tractatu*

de gratia & lib. arbitrio, circa principium

Quod à solo Deo & soli datur libero arbitrio, tam

absque consensu non potest esse accipientis quam absque

gratia dantis. Sic principium conversionis à solo Deo esse, qui misericorditer præuenit

peccatores quibus misereri vult, hic locus docet: ut quibus vult, misereatur; quos vult, induret. In hac ergo gratiarum

Dei distributione circa æquales inæquali, qua quibusdam miseretur Deus peccata remittens, & gratiam largiens; quibusdam non miseretur, suæ gratiæ maiora auxilia illis

denegans; est quædam apparens iniquitas quoad homines

carnales, & sui amâtes, quorum hîc nomine obiectionem hanc sibi mouet

Apostolus. Et hanc quidem obiectionem statim non soluit, sed (ut ait hîc Calixtus)

est de

Iniquitas in Deo carnalibus apparens.

est de

est de

est de

in Dei iustitia asserenda pergit inflexibili con-
 stantia; nec in querendis rationibus, qua asperita-
 tem molliant, laborat, sed satis habet Scriptura te-
 stimonij impuros latratus compescere. Hęc in pro-
 prijs verbis, adducto ex Moyse testimonio,
 & Pharaonis exemplo, Paulum tantisper a-
 gere, cum Caluino agnoscimus; sed in illo
 obiectionis Apostolicę sensu quem ex Apo-
 stoli verbi ostendimus, non in sensu Cal-
 uinico nisi tantisper agere, quia postea (vt
 mox videbimus) obiectionem soluit, etiam
 ipso attestante Caluino.

Sed interea conclusionem Apostoli hoc
 loco quā nequiter exponat Caluinus, ape-
 riendum est. Illa enim explicatio ad nefariū
 quod postmodum infert dogma viam ster-
 nit. Illa Apostoli verba, Ergo cuius vult, mise-
 retur; & quem vult, indurat; hunc in modum
 deprauat: Insistere debemus in illas particulas,
 Cuius vult, & quem vult, vltra quas procedere nobis
 non permittitur, vt in ea qua apparet inter electos &
 reprobos diuersitate mens nostra contenta sit, quod
 ea visum fuerit Deo alios illuminare in salutem,
 alios in mortem excacare, neque superiorem causam
 eius voluntate inquirat. Verum quidem hoc to-
 tum est de prima illuminatione ad salutem
 in quolibet peccatore, qui iam in ira Dei ma-
 net, seu propter originale seu propter actua-
 le peccatum, idque siue ante semel acceptam
 gratiam, siue in relapsu post. Verum quoque
 est de excacatione illa ad mortem, quę sub-

Deus que
 seu quos
 vult in-
 durat.

M m s tractio.

tractionem gratiæ significat, siue primæ aut
 vllam ad Deum conuersionem, siue poste-
 rioris cuiusq; post recidiuam congruæ: cuius
 quidem superior causa ipsa Dei voluntate
 quærenda non est, sed voluntate iusta, & pro-
 pter peccatoris demeritum, vt ipse postea
 Paulus nos docebit. Sed Calvinus excecra-
 tionem & indurationem in Deo intelligi vult,
 quæ nec iustitiæ in Deo respectum habeat,
 sed solius voluntatis; nec simplicem gratiæ
 subtractionem, sed ipsam ex parte Dei
 malum impulsione[m] significet. Sic enim ho-
 mo impius prosequitur, totumque venientem
 effundit suum: Indurandi verbum quomodo in
 Scripturis tribuitur, non solum permissionem (vt ve-
 lunt dilui quidam moderatores) sed diuinam quæ
 ira actionem significat. Nam res omnes externæ
 ad excecationem reprobatorum faciunt, illius ira sui
 instrumenta. Satan autem ipse, qui inus efficaciter
 agit, ita est eius minister, vt non nisi eius imperio
 agat. Carruit ergo friuolum illud effugium, quod
 præscientia Scholastici habent. Neque enim præ-
 deri ruinam improborum à Domino Paulus tradit, sed
 eius consilio & voluntate ordinari, quemadmodum
 & Salomon docet, non modo præcognitum fuisse im-
 piorum interitum, sed impios ipsos fuisse destinatos
 creatos vt perirent. Prouerb. 16. 4. Vniuersa pro-
 pter semetipsum operatus est Dominus; impium quo-
 que ad diem malum. Hæc ille. Sic Calvinus tum
 in induratione actionem Dei ponit, solum
 permissionem negat; tum homines à Deo
 adater

Deus tax-
 ta Calui-
 num ho-
 mines ad
 exitium
 destinato
 creauit.

eternum exitium destinato creatos fuisse, blasphemus affirmat. Quod posterius in sequentibus fortius asserit, & Apostolicam asputationem totis viribus eò contorquet. sequentia igitur apud Apostolum vno contento discutienda sunt, vt tota hominis impetate patefacta, eam semel plenius refutemus, sententiãque Apostoli genuinam ac germanam contra impias eius corruptelas offeramus. Sequitur in Apostolo:

99. Dicit itaque mihi, *Quid adhuc queritur?*
 100. *voluntati eius quis resistit? O homo, tu quis es qui respondeas Deo? Nunquid dicit signum?*
 101. *tum et qui se finxit, quid me fecisti sic? An non habet potestatem figulus luti ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud verò in contumeliam?*

Ad hanc Apostoli prosecutionem instat gnauiter Calvinus, vt suas lectori impias blasphemias obtrudat. Hic (inquit) *quisque tumultuatur caro, quum audit ad Dei arbitrium referri quòd ad mortem destinati sint qui peccant.* Et paulò post, interiecta hic contra Scholasticos putida calumnia, nulla refutatione digna: *Quarunt (inquit) hoc loco impij, quòd habet causa Deus cur nobis irascatur, quum nos tales formauerit, quum pro suo nutu agat quòd viderit? quid aliud nos perdendo quàm opus suum nobis vlciscitur? Neque enim nostrum est cum eo colluctare: vt maxime repugnemus, ipse superior euadet.*

euadet. Proponit impiorum nomine impius
 Calvinus talem quæstionem, non qualem
 Apostolus per modum obiectionis format,
 sed qualem vix aliquis impius, nisi atheus
 aliquis aut dementia plenus, formare vellet.
 Obiectio ab Apostolo proposita hoc solum
 habet, *Si Deus, cuius vult, miseretur; & quem*
vult, indurat; id est, quem vult, in suo peccato
 relinquit; quid causæ habet Deus cur nobis
 irascatur? *voluntati enim eius quis resistit?*
 Si vult nos deserere, quomodo possumus
 quod rectum est operari, vel ad salutem per-
 tingere? Hæc obiectio est ab Apostolo pro-
 posita, ad quam postea duo responderet, ut
 mox videbimus. Nunc hanc quæstionem de
 obiectionem aggrauat impius Calvinus, ut
 non solum de voluntate Dei permittente
 quosdam perire, (volens enim permittit
 Deus quicquid permittit) sed etiam de vo-
 luntate Dei homines ad malum formantem,
 & impellente ad interitum, obiectio proce-
 dat. Ait enim impiorum nomine, *Quum vi-*
tales formauerit, quum pro suo nutu nos agat qui
libuerit. Hæc sanè obiectio non solum iniqua
 & temeraria est, sicut altera; sed prorsus
 impia & falsa, quam Apostolus non propo-
 suit, & cuius occasionem verba Apostoli sub-
 ministrare non poterat. Sed quia verum hoc
 esse Calvinus vult, & pro vero sustinet,
 Deum reuera formare impios ut tales sint,
 nosque pro suo nutu agere, id est, ad peccan-
 dum

Apostoli
 versu obie-
 ctio de
 iniquitate
 se in Deo
 apparente

Deum for-
 mare im-
 pios, &
 eos pro
 nutu suo
 agere Cal-
 uinus
 vult.

iam impellere, quò libuerit (sic enim alibi
 scribit de Deo, quòd *impiorum volun-*
tas ad malum excitat, & conatus firmat) vult
 esse Apostolicæ obiectionis sensum, vt
 obiectione ab Apostolo non soluta, sed
 confirmata (sic enim Calvinus & prius
 docuit, & mox docebit) impia quoque ob-
 iectionis sententia firma ac valida perma-
 neat. Quare primam Apostoli responsionem
 oburgatoriam, *O homo, tu quis es qui respondeas*
Deo? &c. his verbis glossat Calvinus: Hoc
 patet, nullam Dei arbitrio causam superio-
 rem adduci. *Quam in promptu solutio esset, ex iustis*
rationibus pendere discrimen; cur hoc compendio nò
vsus Paulus, sed Dei voluntatem in summo gradu
laudet, vt nobis pro causis omnibus vna sufficiat?
 Certe si falsa fuisset obiectio, Deum reprobare vel
 displicere pro suo arbitrio, quos vel fauore non digna-
 tur, vel quos gratuito amat, refutatio non fuisset à
 Deo neglecta. Obijciunt impij, reatu eximi homi-
 nes, si in eorum salute vel exitio primas partes tenet
 Dei voluntas. An negat Paulus? Imò sua responsione
 confirmat, Deum, quod visum est, de hominibus
 iudicare: frustra tamen ac furiosè insurgere homi-
 nes ad lingandum, quia segmentis suis Deus quam-
 visque voluerit sortem iure suo assignat. Hæc Cal-
 uinus, in eo acriter insistens, vt doceat obie-
 ctionem factam non solui ab Apostolo quasi
 falsam, sed confirmari quasi veram; idque
 in eo obiectionis sensu, quem ipse aggrauan-
 do confinxit, vt iam ostendimus. Cæterum
 in his

Infirmus. l.
 2. cap. 9.
 nuca. 3.

in his quidem verbis adhuc obiectionem non
 soluit Apostolus, sed voluntatis diuinæ (qua
 quibusdam miseretur, quosdam indurat)
 scrutatores, temeritatis & audaciæ merito
 arguit. Soluit tamen in proximè sequentibus
 verbis, vbi alteram responsionem attexit, et
 ipsemet Calvinus agnoscit, moxque expli-
 cabitur. Hæc autem Apostolica obiurgatio
 ab ipsa hominum vilitate desumpta, iustis-
 sima & grauissima est, huncque sensum ha-
 bet: Non debet figmentum cum suo factore
 contendere, nec operum eius rationem exi-
 gere, iuxta illud Esaiæ: *Va qui contradisti
 tibi tibi, testa de samijs terra. Nunquid dicit litem
 figulo suo, quid facis? & opus tuum absque marte
 est?* Si ergo potestatem habet figulus ex e-
 dem massa facere quædam vasa honorati-
 vibus deputata, quædam verò vilioribus,
 quanto magis ex duobus peccatoribus tam
 quoad naturam figmentis & creaturis. De
 quàm quoad contractam ab origine præuice-
 rem aut etiam propriam superadditam que-
 uis luto vilioribus, potest Deus absque vili-
 iniuria, vel iniquitate, vnius misereri, alio-
 rius non misereri, aut certè non perinde mi-
 sereri, sed vni maiora auxilia dare, quibus
 præuidet eum conuertendum, & vas in
 honorem futurum, alijs huiusmodi auxilia
 denegare! Huius discriminis ratio à volun-
 tate Dei pendens, non tamen iniusta,
 sed æquissima, ab homine petenda non est,
 neque

Obiurga-
 tionis
 Apostoli-
 cæ sensus.

Esai. 45. 9.

ego cum Deo huiusmodi profanis vocibus
 curandum, *Quid adhuc queratur, quare pec-*
tores punit? voluntati eius quis resistit? Hæc
 enim verba arrogantia & temeritatis
 plena: non quod nulla ratio electionis ac re-
 probationis diuinæ ex parte ipsius Dei dari
 mereat (dabit enim aliquā statim Apostolus)
 sed quod huiusmodi hominum expostulatio
 contra Deo, creaturæ contra Creatorem, indi-
 gissima & non ferenda est. Neque verò (vt
 obiter dicam) hæc Apostolica obiurgatio
 ad quolibet absurdas sententias absque legi-
 tima discussione & examine asserendas tra-
 hi debet, vt non rarò Calvinus facit; quasi
 hic locus vnus cuneus esset ad omnes nodos
 dissoluendos, & ad omnem absurdam & in-
 congruam Deo sententiam tuendam perperuus
 impetus: sed ad præsentem tantum Apostoli
 disputationem aptanda est, si ex Apostoli
 mente, & non ex proprio cerebro, disputa-
 verolumus. Nempe vt circa occultā illam,
 sed nullissimam, auxiliorum gratiæ distribu-
 tionem inæqualem, & circa permissionem
 peccati, contra Deum disputare nemo præ-
 sumat. Exemplum porrò & similitudo figuli
 non ita accipienda est, quasi quæadmodum
 figulus ex luto facit vasa in cōtumeliam, ita
 etiam Deus ex hominibus vasa in contume-
 liam efficiat. Cùm enim vasa in contume-
 liam non sint alia quàm vasa iræ aptata in
 iudicium æternum, atque per hoc non sint
 alia

Instituit
 libro 3.
 cap. 24.
 in fine &
 cap. 23.
 num. 4.

Figuli si-
 militudo
 quo modo
 accipiēda.

alia quam peccatores in lethali peccato existentes, ratione cuius vasa sunt contumelia (etsi Calvinus utrumque doceat, illudque prius propter hoc posterius consequenter affirmet) sed ipsi sua libertate seiplos talia efficiunt, possuntque seiplos mundare interim dum sunt in via auxilioque Dei, quod nulli unquam deest, efficere vasa in honorem iuxta illud Apostoli. *Si quis se emundaverit istis, erit vos in honorem*; ubi loquitur de vasa contumeliae adhuc in via positis, & in hac militante Ecclesia, quam vocat domus dei magnam. Similitudo ergo hoc docet, quod sicut figulus absque vlla iniuria aut nota habet potestatem efficiendi ex eadem materia luti aliud vas in honorem, aliud in contumeliam; ita multo magis absque cuiusquam iniuria aut indecentia ex parte Dei, est potestas in Deo ex duobus peccatoribus luto melioribus efficere unum vas in honorem, prebendo auxilia quibus praevidet sanctificationem, relinquere vero alterum vas in contumeliam, quale ipse se effecit, non tribuendo illi subsidia quibus praevidet convertendum, relinquens tamen ac tribuens semper auxilia sufficientia quibus potuit converti si vellet, ut verum semper sit, quia verum est, *Perditio tua ex te*. Sic apud Hierem. cap. 18. videtur hanc similitudinem Apostolus accepisse videtur, postquam dixisset Deus, *Sicut lutum in manu figuli, sic vas in manu mea*, &c. Repente loquitur

2. Tim. 2.

1. Cor. 2.

ad gentem vt radicem & destruam; statim
adungit: Si penitentiam egerit gens illa, agam
& ego penitentiam, & subito loquar de gente vt
radicem & plantem illam. Quo in loco diser-
tissime docet Propheta, Deum facere vasa
contumeliæ qui penitentiam non agunt, fa-
cere vasa gloriæ qui agunt, quia gratiam
Dei liberè abiecerunt; istos, quia eadem libe-
rè rectè vti sunt.

Nunc igitur quo sensu Deus cuius vult, mi-
seretur; & quem vult, indurat; contra nefariam
Caluini corruptione breuiter explicabimus,
posteaque de tota eius circa reprobationem
peccatorum blasphema sententia plenius di-
cemus. Germanus sensus horum verborum est,
quod quando ex duobus peccatoribus, Dei
misericordia indignis, vnus Deus miseretur,
ordinando ex æternitate auxilia gratiæ
congrua, eademque in tempore conferendo; al-
terum vero obdurat, similia auxilia non confe-
rendo, relinquendo tamen semper sufficien-
tia; quod hoc totum sit non volentis, neque
meritis hominis, quasi ex aliquo vel merito
vel præuio conatu eius, sed miserentis Dei,
cuius vult, miseretur; & quem vult, in-
durat. Talis enim distributio auxiliorum non
aliam habet causam, quam liberam Dei vo-
luntatem; vnde Augustinus: Indurare dicitur
Deus eum quem mollire noluerit. Rursum, alio in
loco: Obdurat Deus deserendo, & non adiutando
(sufficit scilicet intelligit) quod occulto iudi-
cio facere

Reprobatio an ex
solo Dei
beneplaci-
tate.

De præd.
& gr. c. 4.
Tract.
53. in Ioa.

N n cio facere

cio facere potest, iniquo non potest. Sanè ex Augu-
stini sententia etiam ipsum primum repro-
bationis effectum, qui est, non misereri, &
non dare gratiam qua peccator efficaciter
conuertitur, ex præcedentibus peccatis ca-
sam accipere, luculenta & frequentia eius

De bono
perseuer.
c. 6. & 15.

testimonia manifestum faciunt. Voluntate
quit) sua quisque deserit Deum, ut meritò deser-
tur à Deo. Quis hoc negat? Et in eodem libro
iterum: Inuestigabilis est misericordia, qua, cum
vult, miseretur, nullis eius præcedentibus meritis;
inuestigabilis veritas, (id est, iustitia) qua, cum
vult, indurat, eius quidem præcedentibus meritis.

Et paulò post: Itaque misericordiam eius in his
qui liberantur, & veritatem in iis qui puniuntur, sine
ulla dubitatione credamus. Hæc ille Rursum
in loco hæc Pauli verba proferens ait: Quibus

De grat.
& libero
arbitrio
cap. 23.

auditis quod ait Apostolus, Cuius vult, miseretur,
quem vult, indurat; in eo quem permittit sedere
indurari, mala eius merita credite; in eo vero cui
miseretur, gratiam Dei, &c. Iterum in alio li-

De bono
perseuer.
cap. 3.

bro: Qui liberatur, gratiam diligat; qui non libe-
ratur, debitum agnoscat. Et in epist. ad Sixtum
Quærimus meritum obdurationis, & invenimus.

Epist. 105.

Meritò namque peccati vniuersa massa damnata est.
Et paulò post ibidem: Quibus Deus misericor-
diam non impertitur, ut non impertiat merita.
Tota igitur obduratio vel in pœnam pecca-
torum præcedentium est, idque communiter
& sæpissime, vel etiam ex solo Dei beneplacito

esse potest. Sic & ipsa permissio peccati
 reprobis potest sanè esse à sola Dei volun-
 tate, vt permissio peccati originalis fuit, post
 penam tamen amissam non nisi in pœnam
 delictorum præcedentium esse solet. Quare
 duo diuinæ quidem prouidetiæ effectus
 sunt, non tamen ipsius reprobationis, quæ
 proprie reiectionem significat, in pœnam
 peccati iustè inflictam aut decretam, (vt ad
 Rom. 6. *Terra proferens spinas ac tribulos, repro-*
bat; & 1. Cor. 9. *Castigo corpus meum, ne forte*
superbas effectar) nisi fortè in genere causæ fi-
 nis, eò quòd pars integri finis, ob quem
 peccata permittit Deus vult, est, vt iusta
 deorum reprobatio, & consequen-
 ter diuina iustitia eluceat. Vnde apud Pau-
 lum sequitur. *In hoc ipsum excitauit te, &c.*
 que sanè Pauli verba non id docent, Deum
 sua sola simplici voluntate, & ad solâ osten-
 tionem potentia suæ, Pharaonè aut alios re-
 probasse, vt impius Calvinus ex illis verbis
 deducit; sed docet permissionis peccati &
 reprobationis in sensu iam dicto inter alios
 fines hunc vnum esse, vt splendor diuinæ iu-
 stitiæ magis eluceat. Sunt etiam alij quoque
 huius rei fines. Primus, vt creaturas libertate
 præditas propriæ naturæ conformiter agere
 possent; deinde, vt hac occasione fieret Chri-
 sti incarnatio, & generis humani redemptio:
 tum vt certamina & victoriæ iustorum, ciui-
 tatem Dei celestem illustrarent. Aliâ bona

Pharao
 quomodo
 à Deo ex-
 citatus.

Permissio
 nis pecca-
 torum fi-
 nes.

N n 2 per-

permissionis malorum vide in Damasceno
lib. 2. cap. 29. de orthodoxa fide.

Nunc ad propriam Caluini disputationem
veniamus. Quia Apostolus dixit, *Non ex opo-
ribus sed ex vocante dictum est, Maior seruitur
nori, & rursus, Iacob dilexi, Esau autem odia-
bui*; concludit Calvinus, in reprobatione
Esau, & quorumuis aliorum, solam Dei vo-
luntatem, absq; vlla operum consideratione,
pro causa reprobationis ponendam esse. Sed

Reproba-
tionis so-
lam cau-
sam Dei
volunta-
tem esse,
ex Paulo
colligi nō
potest.

huic loco respondetur, Paulum hic de re-
probatione locutum non fuisse, sed de sola
electorum prædestinatione. Quod enim
ex vocante Deo & secundum propositum
Dei factum est, non nisi electionem ex gra-
tia significat. Vtrumq; sanè Apostolus con-
iunxit, quia de utroque coniunctim Scriptu-
ra loquitur. Sed vocantis Dei propositum
secundum electionem non nisi ad prædesti-
natos pertinere posse, euidens & indubita-
tum est. Huc accedit quòd propositum A-
postoli hoc vnum erat, vt ostenderet electio-
nem fieri ex gratia, siue Gentium, respectu
Iudæorum; siue paucorum Iudæorum, re-
spectu cæterorum qui non crediderunt, vt
antea ostensum est. Arguit rursus Calvinus
vtrumq; ex solo vocante & sola Dei volun-
tate promanare, quia super hoc Pauli ver-
bo proposita obiectione, *Nunquid iniquitas
pud Deum?* Paulus eam non soluit, sed con-
firmat, addens & concludens, *Cuius vult, prop-*

... & quem vult, induat. Sed huius obiectionis ille sensus est, videri posse Deum iniquum, non quia reprobauerit Esau & alios illorum demerito, sed quia non etiam illis gratis & absque merito prædestinauerit, sicut iacob. Nam ad hoc respondet Apostolus, Deum non esse iniquum, quia potest pro suo beneplacito cuius vult, misereri, sine iniuria alterius cuius non miseretur. Hunc apostolicæ obiectionis sensum intelligens Augustinus, ita scribit: Nunquid iniquitas est quæ Deum, exigentem à quo placet, donantem cui vult? Qui nequaquam exigit indebitum, nequam donat alienum. Et rursus: Propter illud quod inconcussum tenetur, non esse iniquitatem apud Deum, neminem obdurari nisi merito nouerimus, cuius nullus iustificetur suis meritis precedentiibus. Similia habet lib. de corrept. & gratia cap. 11. & aliàs passim. Hoc igitur modo ac sensu iniquitas apud Deum non est. Illo autem modo ac sensu quem sibi Calvinus finxit, ut Deus absque vlla demeriti consideratione, & ex sola sua voluntate, omnes reprobos exitio deuoueret, ab iniquitate Deus non liberatur.

Imò Caluini execrabilem sensum ipsa apostoli verba manifestè reijciunt. Ipse enim apostolus multis modis indicat, peccata reprobis esse Deo causam cur illum absolutè reprobet. Primò, quia vocat illam odium Dei. Deum autem nihil odit in homine nisi peccata;

Ad Simplic. lib. 2. q. 2.
Epiſt. 106.

Peccatum reprobationis causam esse docet Paulus.

N n 3 cata;

Ad Sim-
plic. lib. 1.
q. 2.

cata, ut late disputat Augustinus, tradens illa verba, *Esau odio habui*; ubi tandem concludit: *Deus igitur non Esau hominem odit, sed Esau peccatorem*. Fuit quidem hoc Dei odium ante peccata actu perpetrata, sicut & antequam homo esset Esau: sed quemadmodum prouidit Deus Esau nasciturum, eodem modo prouidit eum peccaturum, & propter peccata merito suo reprobandum. Secundo idem docet Apostolus quum dicit, *Deum, qui vult, indurare*. Induratur quippe nemo nisi qui iam malam voluntatem habet, secundum quam & propter quam induratur: sicut & nemini Deus miseretur, nisi in quo peccatum fuit, quod misericordia indigebat. Tertio idem docet Apostolus quum dicit, *Sustinet in multa patientia vasa ira aptata in interitum*. Pro hoc quod dicit, *in multa patientia* (ait Augustinus) satis significare videtur priora peccata. Neque enim sustinet Deus in patientia nisi peccatores.

Libro 83.
qq. 9. 68.

Quarto, id quod Apostolus dicit, *Deus volens ostendere iram, perpendens Fulgentius*, ita scribit: *Quaeso, Monime charissime, ut hanc locum Apostoli diligenter attendas*. Notum nunc est, iram Dei dici non posse, nisi ubi creditur hominum iniquitas precesse. Postremo (ut postea latius dicetur) causam reprobationis Iudeorum confert Apostolus partim in ipsorum superbiam & vanam de lege gloriationem, partim in incredulitatem: de illa dicens, *Rom. 9. Israel, sectando legem iustitia, in legem iustitia non peruenit*

Lib. 1. ad
Monimū

Rom. 9.

venit, quia non ex fide, sed quasi ex operibus: de
 hic dicens, Propter incredulitatem facti sunt. Rom. 17.
 Hec ostendunt, peccata cuiusque reprobi
 Deo causam iuste & legitime mouen-
 tem, cur illum absolutè reprobet. Dico ab-
 solutè: nam comparatiuè loquendo, cur hūc
 magis quàm illum Deus deserat, & peccare
 permittat, & paribus gratiæ auxilijs ad gra-
 tiam non vocet, cū paria fortasse vtrius-
 que peccata sint, nulla alia causa nobis cog-
 nita dari potest quàm pura Dei voluntas.
 Quod quidem quia S. Augustinus frequenter
 docet, lib. de bono perseuerantiæ, Cur illis po-
 tius quàm illis de:ur misericordia, quis cognouit seu-
 sum Deum? Item alibi, Cur illum potius quàm
 illum liberet, aut nō liberet, scrutetur, qui potest, in-
 diuini eius tam magnum profundum, veruntamen
 cauat precipitium; existimauit Calvinus Au-
 gustini sententiam fuisse, cur Deus absolutè
 aliquem reprobet, nullā causam dari posse.
 A qua sententia Augustinum penitus abhor-
 re, ex ipsius verbis iam citatis perspicuum
 fecimus. Huius igitur comparatiuæ reprobationis,
 id est, cur ex vna & eadem massa pa-
 riter damnata, pariter indigna, pariter morti
 connoxia, Deus quosdam misericorditer eli-
 git, alios iuste reprobet, pro sua voluntate
 non pro conditione materiæ quosdam va-
 sa in honorem faciat, alios vasa in contumeliam
 faciat, qualia ipsa materia postulabat,
 nullam à nobis causam efflagitari aut
 N n 4 inquiri

Reprobationis comparatiuæ sola Dei voluntas causa.

Cap. 11. Epist. 103.

inquiri debere, docuit Paulus; docuit Augustinus, qui in lib. ad Simplicianum ita scribit: *Quare huic ita, & huic non ita? Homo, inquit, es, qui respondeas Deo? Et alio in loco: Sed isti sic, illi aliter, atque alij aliter diuersis & innumerabilibus modis vocentur vt reformentur, absque dicamus iudicium luti esse, sed figuli. Quare de absolute cuiusquam reprobatione loquendo, qui eius causam ex parte reprobati praestitisse negat, ex sententia Augustini Deum iniquitatis & iniustitiae arguit. Si Deus (inquit) quemquam immeritum damnaret, immeritis ab iniquitate non creditur. Et rursus alio in loco: Bonus est Deus, iustus est Deus. Potest aliquos bonis meritis liberare, quia bonus est: non quemquam sine malis meritis damnare, quia iustus est. Calvinus ergo, qui ipsum vltimum reprobationis effectum non secus quam peccatum (qui est negare gratiam, aut non velle auxilia congrua subministrare) soli Dei voluntati tribuit, Deum profecto ab iniquitate & iniustitia non liberat.*

Sed ex Salomone probare vult homo impius reprobos fuisse à Deo destinatos creatos vt perirent. Salomon quippe dicit: *Vniuersa propter seipsum operatus est Dominus, impium quoque ad diem malum. Sed verba sanctissima nequiter inuertit Calvinus. Si enim Deus vniuersa operatus est propter semetipsum, vtique omnia fecit vel vt misericordiam suam vel vt iustitiam demonstrarent. In impio igitur*

Impium
ad diem
malum
quomodo
Deus cre-
auit.

ad diem malum factio, quum misericordia
 non reluceat, relucere iustitia debet. Diem
 igitur malum accipit impius ex Dei iustitia,
 iusta damnatione, quæ demeritum neces-
 sariò præsupponit, non ex sola Dei volunta-
 te ad hoc illum creante vt damnaretur. Dies
 malus hoc loco non nisi Dei vindictam iustè
 illam significare potest, quum in tota reli-
 giosa Scriptura aliam significationem non ha-
 beat. Hoc verò in loco iuxta verbi Hebraici
 proprietatem dies malus diem mali, id est,
 afflictionis denotat. ליום רעה. Sic Psal. 26.
 vers. 8. In die malorum, ביום רעה. Salomo-
 nis ergo sententia hæc est: Quoniam inter
 omnia quæ ad gloriam suam Deus fecit, im-
 pius, quatenus talis est, videri poterat non
 comprehendi, eò quòd impius, quatenus ta-
 lis sit, cõtra Dei gloriam & ad Deum se non
 referat; ideo subiicit, *etiam ipsum impium ope-
 ratum est*, id est, ordinavit, *ad diem vindictæ*: nam
 in priori membro, *operari Deum uniuersa in
 seipsum*, ordinare necessariò significat, ne,
 si operari propriam Dei actionem accipias,
 etiam ipsa peccata Deum propriè operari
 consequenter intelligas: quod etsi Calvinus
 priorius doceat, docere tamen videri nõ vult.
 Sicut ergo omnia operatus est Deus ad se-
 metipsum, id est, omnia sua opera ad gloriã
 suam ordinavit tanquam ad vltimum finem;
 sic etiam ipsum impium ordinavit ad diem
 malum, vltionis & vindictæ Dei, ad osten-
 sionem

N n 5

tionem iustitiæ suæ, in qua Dei gloria & potentia relucet, vt hîc disertè docet Paulus. Vbi autem est iustitia puniens, ibi necessarîo intelligitur impietas puniendâ. Sic nec ipsum impium sua voluntate Deus destinâto creauit vt periret, hîc enim impius affirmat Caluinus, sed iustè ordinauit vt periret.

Deum nō creasse homines destinâto vt periret. Nunc hæc Caluini sententia quàm sit in sese impia atque blasphema, paucis ostendatur. Ac primùm omnibus illis Scripturis apertè refragatur, quæ manifestè docent, Deum, quantum ex se est, & ex parte suæ voluntatis, neminè prorsus velle perire, nedum multò maximam hominum partem (quales reprobi sunt) ad hoc ipsum, vt perirent, destinâto creasse. Clara quidem est Apostoli

1. Tim. 2. sententia: *Deus vult omnes homines saluos fieri, & ad agnitonem veritatis peruenire.* Sed illam dum suis glossis adulterant hæretici (quod illo in loco fusiùs ostendetur) eò tandem perueniunt, vt Christū pro omnibus mortuum esse disertè negent, quod Beza fecit in respons. ad acta Concilij Montis-belgardenis.

Art. 1. Sed apertam esse blasphemiam docet Prosper in libello ad articulos Augustino falso impositos. Atque hanc generalem Apostoli sententiam luculenter confirmat D. Petrus

2. Petr. 3. ita scribens: *Patienter agit propter vos, nolens aliquos perire, sed omnes ad pœnitentiam reuertere.* Hîc enim quia negatio singularis in generali, affirmanti generali adijcitur, datur intelligi generalem

generalem affirmantem prorsus generaliter
 sine vlla singularis exceptione accipien-
 dam esse; id que more phrasiss Hebraicæ, quæ
 in propositionem generalem affirman-
 tem sine vlla exceptione manifestè intelli-
 gitur, addit etiã ipsius singularis negationem
 generalem. Verbi gratia: *Omnia que in domo mea*
facta sunt, non sunt res quã non ostendi eis. Rur-
 sum: *Indicauit ei Samuel vniuersos sermones, &*
abscondit ab eo quicquam. Iterum: *Commodaui*
Domino cunctis diebus quibus fuerit commoda-
ta Domino. Sic Ioan. Euangelista more suo
 Hebraizans, quum dixisset, *Omnia per ipsum*
facta sunt, addit, *Et sine ipso factum est nihil quod*
factum est. Petrus ergo tum generaliter affir-
 mans, *Deus vult omnes ad penitentiam reuer-*
tere, tum in particulari generaliter negans, *Nolens*
quos perire, perspicuè docuit, prorsus gene-
 raliter & sine vlla exceptione se velle intel-
 ligi. Deinde illa Christi vox, *Venite ad me om-*
nes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam
vos, in vlla exceptionem admittit ex parte
 Christi? Aut quisquam mortalium est qui
 non laborat & oneratus est? id est, quem pec-
 catorum reatus non constringit? Hoc enim est
 laborare & oneratum esse hoc loco, non eos
 solum qui sub onere gemunt, & peccatis suis con-
 spiciunt iram metuunt, vt glossat eo loco Cal-
 uinus: isti enim iam ad Christum per pœni-
 tentiam inchoatam vnum passum fecerunt,
 & aliquatenus veniunt. Sed eos inuitat
 Christus,

Esai. 39.
 1. Reg. 2.
 1. Reg. 16.
 Ioan. 1.
 Matt. 23.
 Caluini
 glossa re-
 ijcitur.

Christus, qui necdum onera suorum peccatorum sentiunt, vt sentiendo veniant, veniendo reficiantur. Deniq; an illa Scriptura

Ezech. 33.
21.

mentitur, *Viuo ego, dicit Dominus: Nolo mortem impij, sed vt cōuertatur impius, ac viuat?* An delictis electis hoc dicitur. An omnes peccatores reuertuntur ac viuunt, quorum mortē Deus non vult? Quomodo ergo ad ipsos reprobos dicit Paulus, Benignitas Dei ad penitentiam te adducit; tu autem secundum impunitens cor tuum thesaurizas tibi iram in die iræ? Ipsorum ergo reproborum mortem Deus non vult. Denique si vera est illa Scriptura,

Ezech. 18.
26.

Non est voluntatis meae mors impij, falsa est Caluini blasphemia, Deus vult mortem impij, & destinatio creauit impium vt periret. Aliæ sunt in hanc sententiam innumera Scripturæ. Sed quibus hæ non satisfacimus, nullæ poterunt satisfacere.

Reprobatio ad interitum ex sola Dei voluntate refellitur.

Nunc vnum aut alterum argumentum subiiciam. Si Deus ab æterno destinauit reprobos ad perditionem ex sua absoluta voluntate, non habito respectu ad præuisa eorum peccata (sicuti hinc docet Caluinus, deridens propterea Scholasticos, qui de absoluta Dei iustitia disputant, quæ absolutam damnandi voluntatem prædictam non admittit) sequeretur necessario ex his tribus vni aut reprobatione impiorum, quoad vltimum hunc effectum, non fore certam; aut posse illam mandari executioni sine peccatis reprobis;

reprobi; aut denique huiusmodi in Deo reprobatione certam & inevitabilem peccatione necessitatem reprobo imponere: necessitatem dico, non solum quæ libertatem tollit (in quo non laborat Calvinus) sed etiam spontaneum excludat, quod solum actionibus humanis ille tribuit. Nā stante hypothese reprobationis à Deo factæ, & ex sola illa voluntate ab æterno determinatæ, aut reprobatus talis non potuit non peccare, ut propter peccata damnaretur (quæ peccata proximam esse reprobationis causam fatetur ipse Calvinus, ut supra accepimus) & sic necessarîo absolurè peccat, quia illa hypothesis futuræ damnationis omnem profectus antecedit ipsius reprobi libertatē, omnemq; futurorum eius peccatorum prævisionem. Nam propterea & ipsam massam humani generis considerari vult Beza hoc loco, non iam in causa peccati & damnationis positam post lapsum Adam, sed in ipsa prima hominis conditione, ex qua Deus alios faceret vasa gloriæ, alios vasa contumeliosæ. Aut stante illa hypothese potuit non peccare, & sic talis reprobi reprobatio vel non esset certa, vel certe absque villo peccato reprobi executioni mandaretur, & absque villo peccato in gehennam conijceretur. Deinde, quum peccata reprobi sunt proxima reprobationis causa quoad vltimū eius effectum, hæc peccata quum Deum prævidisse negari non possit, aut prævidendo propter ea reprobum

Gregor.
à Valen-
tia in 1.
part. Tho.
q. 23. pua.
3. de re-
probat.

Annotat.
ad v. 21.

probum iustè damnare voluit, aut non obstante illa præuisione propter suam solam voluntatem. Si prius, ergo falsa est hæc Caluini sententia: si posterius, ergo nemo propter peccata damnatur; & falsum est illud aliud, quod iuxta omnes Scripturas fateatur Calvinus, ipsa peccata proximam esse damnationis causam. Sanè Beza in decreti diuini executione causas subordinatas ponit quibus reprobos iustè damnat; & Deum ab iniquitate liberari in reproborum damnatione vult, quia iure damnat induratos, quam *induratio Dei, peruersitatem præsupponat in indurato*. Rursum, si Deus non propter peccata hominum sed sua sponte & ex seipso homines reprobat, consequens erit, aut Deum magis esse propensum ad homines perdèdos quam saluandos, aut pauciores damnari quam saluari. At vtrumque istud consequens Scripturis manifestè repugnat, ergo & antecedens. Sanè pauciores saluari quàm damnari illa Christi verba perspicuum faciunt, *Multos vocati, pauci electi; & iterum, Lata est via que ducit ad perditionem, & multi ambulat per eam*. Ipsa quoque credentium toto orbe paucitas ad oculum istud demonstrat. Deum verò magis esse propensum ad saluandos homines quàm ad perdendos, tota Scriptura clamat.

*Matt. 22.
& 7.*

Psal. 144.

Suavis Dominus vniuersis: Misericordias eius super omnia opera eius; Misericordia super exaltat iudicium

Iacob. 2.

Eccle. 15.

Non concupiscit Deus multitudinem filiorum

de multitudine. deniq; & loca Scripturæ sum-
 ptis enumerata. Calvinianæ igitur senten-
 tiæ impietas maxima vel ex his paucis æquo
 animo lectori manifesta fit. Nūc quæ in Apo-
 stolo sequuntur, videamus.

Quod si Deus volens ostendere iram, & notam
 facere potentiam suam, sustinuit in multa
 patientia vasa ira aptata in interitum; ut
 ostenderet diuitias gloriæ suæ in vasa miseri-
 cordiæ, quæ preparauit in gloriam.

Si hæc sententia altera Apostoli respon-
 sio (vt ipsemet agnoscit Calvinus) ad
 illam obiectionem, *Quid adhuc cõqueritur?* &c.
 quam hactenus obiurgando retundit. Nam
 quæ ad Dei æquitatem asserenda factura erant, (ait
 Calvinus ad verba præcedentia, quibus in-
 terrogantem obiurgat Apostolus) & ad ma-
 gnam illi suppetebant, in initio producere noluit, quia
 respondendi non poterant. In summa, non quod dici
 poterat, sed quod ruditati nostræ expediebat, attulit
 veritas. Nunc autem in his verbis, secunda
 responsio est (ait hîc Calvinus) quæ breuiter de-
 monstrat, etiamsi incomprehensibile sit ex hac parte
 dei consilium, elucere tamen inculpatam eius æqui-
 tatem non minus in reproborum interitu quàm salute
 electorum. Addit deinde Calvinus, non ira reddi
 de diuina electionis rationem, vt causam assignet
 reprobis, cur hic eligatur, ille reprobetur. Hoc
 cum Caluino agnoscimus, sicuti suprâ rem
 proposuimus. Actamen diuinæ electionis ra-
 tionem

tionem in his verbis ita reddi, ut ipsius ab-
 solutè sumptæ (non comparatiuè) causa ali-
 gnetur, & æquitas demonstratur, non ab-
 hoc loco Calvinus; ait enim: *Ostendit Aposto-
 lus, quatenus se profert Dei prædestinatio, in ea
 ram iustitiam apparere. Et ita quidem se res
 habet, ut ipsa verborum explicatio doceat,
 sed ita Calvinus verba Apostoli inuertit, ut
 hæc mera Dei iustitia circa reprobos nulli
 modo appareat. Ac primùm in verbis ipsius
 est quædam reticentia, & subaudiendum est,
 Quis propterea insimulare iniustitiæ Deum
 queat? Tota enim interrogatio vim argu-
 mationis habet. Ait igitur Apostolus, con-
 tra Deum conquerendi, aut Deum iniustitiam
 accusandi, nullam causam esse, si ad ostensio-
 nem iræ ac potentie suæ, quæ in iustè damnatis lucu-
 lenter apparet, sustinuit in multa patientia, ut
 est, non statim exarsit in peccatores, ut de-
 tam illis pœnam infligeret, sed patienter, imo
 & in multa patientia, eorum nequitiam tolera-
 uit, & impunitam tantisper reliquit, eorum
 terim ad pœnitentiam multis naturæ & gra-
 tiæ beneficijs inuitans, ut videlicet tam
 tamque longanimiter (quod vox Apostoli
 hoc loco *εὐμαχρῶς* denotat) eos tolerans
 eò iustius & maiori iustitiæ suæ euidentiâ
 æternum puniret, nimirum tanquam
 iræ aptata in interitum, id est, tanquam instru-
 menta iræ & ultionis diuinæ capacia, quæ
 ipsos aptauerunt in interitum, Dei longani-*

Reprobi
 propter
 seipfos
 nullã cõ-
 tra Deum
 iustam
 querimo-
 niã cau-
 sam ha-
 bent.

tate & patientia abutendo. Ex illis enim
 sunt, quos benignitas quidem Dei ad poeniten-
 tiam adducit, ipsi vero secundum impenitens cor
 thesaurizant sibi iram in die ire, & vasa
 irae divinae plena. Talis ipse Pharaon erat,
 ab Apostolo in exemplum adductus, quem
 Deus praevidens tyrannum fore, & multis pla-
 gis affectum resipiscere nolle, tamen nec in
 prima aetate sustulit, sed ad regni dignitatem
 exivit; nec post primam quam exercuit ty-
 rannidem, antequam Moyses in Aegyptum
 mitteretur; aut post primam eius repulsam
 Moysi datam, primamque acceptam plagam,
 iram suam in eum vindictam exercuit; sed
 videns eum in multa patientia, multis admiranda
 signis cor eius emollire volens (omnes
 enim plagae illi inflictae misericordiae divinae Dei va-
 lentiae erant (ait S. August.) contra quam suo libero
 arbitrio pugnavit) tandem ut qui emolliti nol-
 lerat, sed semper induraret cor suum (nam qua-
 si cessante plaga, videns quod data esset re-
 sponsum, ingravit cor suum, & non audiit Moysen, &
 non sicut praeceperat Dominus) alloquitur eum
 Dominus per Moysen, tanquam vas irae ap-
 paratum in interitum: Nunc extendens manum
 paravi te & populum tuum perire, & peribis de
 terra. Idcirco autem posui te, id est, huc usque
 paravi te (nam & hoc significat vox Hebraea
 apud Moysen, וְיִצְחָק) ut ostendam in te iras-
 trationem meam, & narretur nomen meum in omni
 terra, id est, Idcirco tanta patientia usus fui
 erga
 O o

Rom. 2.

De praedest & grat.

Exod. 8. 15

Exod. 9. v. 15. & 16

ergate, vt præter iustitiæ meæ rationem, quæ
sola singulare aliquod de te supplicium efflagi-
tat, etiam gloriæ meæ subseruias; & ira meæ
iusta quanta peccatores maneat, tuo exem-
plo doceam; meamque præterea potentiam
in puniendis impijs, & rebellibus affectibus
castigandis, toti orbi demonstrarem; in te, in-
quam, tuoque exemplo, qui tanquam vas
iræ plenum totus in interitum apratus & co-
agmētatus es. Sic enim hoc loco illud Pauli,
κατηρτισμένα εἰς ἀπωλείαν, Aprata in interitum,
vertit Beza, *Coagmētata ad interitum*. Atque
hic quidem reprobationis impiorum finis
est, in quo iustitia Dei maximè relucet. &
hoc quidem modo, quo ad illos, Dei iusti-
tatem defendit Paulus. Non enim habent
quod de Dei iustitia cōquerantur impij, qui
tanta Dei benignitate abusi, thesaurizauerunt
sibi iram in die iræ.

Reprobi
propter
electionē
iustorum
conqueri
non pos-
sunt.

Ad electionem iustorum quod actum
subiungit Paulus, ideo contra Deum con-
queri impios non posse, quia in huiusmodi
Deus ostendere voluit diuitias misericordiæ suæ,
tanquam in vasa misericordiæ, quæ Deus prepara-
uit in gloriam. In hoc quippe diuinæ miseri-
cordiæ immensitas apparet, quod ex eadem
peccatorū massa quum alios iustè reprobat,
non sine aliqua quoque exhibita misericordiā
quæ eos in multa patientia sustinuit, alios
specialibus & pluribus gratiæ auxilijs profes-
quatur, sic preparans eos in gloriam, tanquam
vas

la misericordiae suae, id est, quibus largiter
 copiose gratiarum suarum dona misericor-
 diam impertitur. Nam & ex ipsa reprobo-
 rum tam acri animadversione, divinae mise-
 ricordiae divitiae illustriores fiunt. Hic est
 apostolicae responsionis sensus germanus ac
 proprius.

Nunc Calvinus, quum, *sustinere Deum in pa-* Dei iust-
nitia multa vasa irae, eodem modo exponat quo ritia à Pau-
lo politam
 exposuimus, misericordiam quoque erga Calvini
 reprobos ex iusto reproborum interitu luculenter
 demonstrari affirmet; sic tamen totam expo-
 sitionem concludit, ut totam Dei iustitiam
 abvertat, & Apostolicæ disputationis in-
 tentum penitus inane reddat: ait enim: *Et si*
in hoc secundo membro expressius asserit, Deum esse
qui electos suos prae parat in gloriam; quum prius sim-
pliciter dixisset, reprobos vasa esse preparata in exi-
tium: dubium tamen non est, quin utraque prae pa-
ratione ab arcano Dei consilio pendeat. Alioquin dixisset,
reprobos se dedere vel proijcere in exi-
tium. Nunc vero significat, antequam nascantur, iam
se fore addictos esse. Vult iterum homo im-
pius utramque preparationem, tam ad in-
fernum quam ad gloriam, ab arcano Dei
consilio pendere. Non patitur Apostolum
dicere, reprobos omnes sibi ipsis exitum crea-
re. Contradicere vult Prophetæ dicenti,
Salvatio tua ex te, salvatio tua tantummodo ex me, Os. 13
Israel. Hanc distinctionem tam claram, tam
luculentam, vult ab Apostolo hinc negari, &

ram perditionem humanam quam salutem
 à Deo præparari, & ab eius arcano consilio
 pendere. Alioquin (inquit) dixisset Paulus repro-
 bos se dedere in exitium. At verò aliæ Scripturæ
 apertissimè hoc dicunt, & Paulus hic non
 negat. Imò Paulus præparationem gloriæ
 Deo tribuit, præparationem in interitum
 Deo non tribuit. Cur illam distinctionem
 Apostoli non tenet Calvinus? *Vasa* quidem
 gloriæ Deum præparasse; sed *vasa iræ* aptata
 in interitum, eosq; cum multa patientia Deum
 sustinuisse; non autem aliquo decreto ab æterno
 in interitum præparasse absque præiudice
 indurationis impiorum; qua vna, post mul-
 tam patientiam Dei, aptantur in interitum,
 id est, seipsos aptauerunt, obdurarunt, &
 confirmarunt, vt perirent. Nam vox illa,
καταρτίζων, hoc totum significat, & alibi apud
 Apostolum, *confirmare & corroborare* denotat.
 1. Cor. 1. 10. Ephes. 4. ver. 12. Falsum igitur
 prorsus est, quod subiungit Calvinus, Apo-
 stolus hoc loco significare, *reprobos, antequam
 nascantur, suæ sorti addictos esse*. Istud hoc loco
 Apostolus non dicit; sed contrà, *post multam
 Dei patientiam ad interitum aptari eos* dicit. Su-
 perius quidem id dixit, sed non eo sensu quo
 vult Calvinus, vt iam latissimè ostensum est
 demonstratum à nobis est. Sicut enim non
 sine præuisa natiuitate, ita non sine præuisis
 peccatis, antequam nascantur, & antequam
 peccent, sorti suæ addicti sunt reprobi.

Theo-

Theodorus Beza impietati Calvinianæ
 describens, & eius interpretationem (quem
 in loco more suo doctissimum interpretem
 dicto nomine vocat) suis notis illustrare
 intendens, in eodem hæret luto. Verbum
 illud Apostoli, *vasa iræ aprata in interitum*, vult
 ad Deum referre, vt non à seipsis sed à
 Deo sic aprata, seu (vt ille vertit) coagmen-
 ta fuerint. Et quum Dei actionem esse ve-
 re non secus coagmentare reprobos in in-
 teritum, quàm præparare electos in gloriã, vult
 Paulum in Dei actione circa reprobos verbo
 magis vehementi & violento vsus fuisse,
 quàm circa electos. Nã de electis apertè dicit
 Paulus, *Quos Deus præparauit in gloriã: προελτοι-
 χασεν*: quod verbũ mollius est, & de ipsa præ-
 paratione gratiæ, per quam ad gloriã electi
 præparantur, apertè intelligitur, quæ libe-
 rum hominis cooperationem non excludit.
 Nam, iuxta Scripturas, *hominis quoque est*
*preparare cor suum, & facere sibi cor nouum, con-
 uertere se ad Dominum, &c.* Iam circa reprobos
 cum Paulus verbo vsus sit tum in forma pas-
 siva, vt non sit necesse ad Deum referre;
 tum in sua significatione magis actiuo & vio-
 lento; vult omnino Beza, hoc quoque ver-
 bum ad Dei actionem à Paulo referri. *Videtur*
(inquit) Paulus verbo καλνπτισμẽνα vti maluisse
*quàm προελτοιμασμẽνα, vt in similitudine figuli per-
 fuerat. Dicitur enim de ijs qui καλα σκευες η
 ali-
 quid operis faciunt, vt ex partibus totum quippiam*

Beza pri-
 mam pec-
 cati cau-
 sam in
 Deo po-
 nit.

Prou. 14.
 16.
 Ezech. 18.
 31.
 Ierẽ. 4. 2.

componatur. Hoc est eius futile argumentum. Verum sanè est quòd *καταρτίζειν* aliquid ex partibus componere significat, sed non ex quibuslibet partibus quodlibet còpositum. Significat quippe vox illa resarcire & resarcere, vt Matth. 4. & Marc. 1. *καταρτίζοντες τὰ δίχτυα αὐτῶν*, resarcientes retia sua. An non videri ridiculus ille apud Latinos esset, qui verbum resarciendi ad metaphorà artis figulinæ transferret, eo quòd significet aliquid operis, *κατασκευάζειν*, per modum compositionis factum?

Beza graeculus ridiculus.

Non minùs ridiculus Beza, qui verbum *καταρτίζειν* à Paulo vsurpatum putat, vt in similitudine figuli perseueret. Eo sanè vitio Paulus, vt impiorum hominum duritiæ & pertinaciam, *καταρτισιδρύω* exprimeret, qui post multà Dei paciètiã qua eos sustinuit, *καταρτίζονται εἰς ἀπίθειαν*, vel aptantur & apparantur, vt noster veritè interpretè; vt Beza veritè, coagmentatur & plane creatur, sicut in epist. ad Hebræos hæc vox vsur-

Hebr. 4. & 11.

patur, *Corpus aptasti mihi*, *σῶμα καταρτίσθη μοι* & iterum, *Fide intelligimus aptata esse secula verbo Dei*, *καταρτισθῆναι τὰς αἰῶνας*: vel vt ab ipso

1. Cor. 1. 10. Ephes. 4.

Paulo aliàs vsurpatum suprà ostēdimus, *corroborantur & confirmantur*. Iam si hæc Dicitio est, plus agit Deus ad interitum reproborum quàm ad gloriam electorum. Nam hos præparat tantum ad gloriam; illos coagmentat, fabricat, componit, confirmat, corroborat ad interitum. Hoc enim totum

x Pauli κατηρτισμένα in Scripturis, at-
 que apud Paulum ipsum, significat. Qua-
 tri huius verbi vim magis premeret Beza,
 ubi subiungit: *Ac mihi quidem non aliter loqui vi-*
detur, qui vasa iræ dicunt κατηρτισμένα à seipsis,
nam si quis vas aliquod diceret non à figulo sed à se-
ipso figi. Quid ergo? Deus fingit & fabricat
 reprobos ad interitum, sicut figulus lutum
 suum componit ad vasa contumeliæ fingen-
 ta. Omnino, ait Beza. *Est enim (inquit) hoc*
verbum ad creationem ipsam referendum. Sed sta-
 tum refutatur hoc commentum: loquitur
 enim Paulus de illis vasis iræ ad interitum
 aptatis, quæ iam sustinuerat Deus in multa pa-
 tientiâ. Præcesserunt ergo hanc κατηρτισμένα &
 cogitationem peccata reproborum quæ
 Deus sustinuit, multo magis ipsa creatio.
 Sed probare vult Beza quod dixit. *Nā hoc nō*
Paulus (inquit) nulla causa erat cur ad Deū ipsum
Paulus assurgeret. Atqui in his verbis, Vasa iræ
apta in interitū, Paulus ad Deū non assurgit,
 nec actionē aliquam Dei describit, sed pas-
 sive & indefinitè loquēs, verba sua iuxta sub-
 iecti materiā intelligenda relinquit. Denique
 hæc Bezae probatio est ipsa principij petitio.
 Nam cōtra eos qui affirmāt vasa iræ à seip-
 sis, non à Deo, aptari in interitum, probatu-
 rus Beza à Deo hoc fieri, non ab ipsis repro-
 bis, vult probare à Deo hoc fieri, quia de Deo
 ista verba loquūtur: quod est dicere; Probo
 à Deo fieri, quia à Deo fit. Nam de Deo hæc

Beza prin-
 cipium
 petit.

verba dici, aut Paulū in his verbis ad Deum assurgere, affirmat tantum Beza, non probat. Hac illi arte & impudentia sanctis Scripturis illudunt.

Sed quid? Deus ergo reprobos ad integritatem fabricat, & coagmentat, & corroborat, non ipsi seipsos? Sanē idem dicens Beza quod Calvinus, suam tamen impietatem execrandam emollire conatur, quod non fecit Calvinus.

Beza impietatem suam inaniter fucet.

Quamvis (inquit) exitij veras causas nunquē negem in ipsis vasis hēere: iuxta illud, Peccatum tuum ex te est. Sed Apostolum constat non de salute & exitio, sed de Dei decreto differere.

Quō magis Beza magistri sui impietatem fucare studet, eō magis illam manifestat. Si enim veræ exitij causæ in ipsis reprobis hērent, ergo verissimum & indubitatum est, quōd illi seipsos aptauerint in interitum, vnde sequitur, sensum nostrum ex ipsa aduersarij confessione esse verissimum. An alterum vterque sensus verus esse possit, hoc illis probandum superest: sed in æternum probare nō poterunt. Quod postremō subiungit Beza, Paulam hic non de salute & exitio, sed de Dei decreto differere, omnem impudentiam superat. Preparari in gloriam vasa misericordie, & aptari in interitum vasa ire, ad illorum salutem, horum exitium pertinere, quis tam cæcus vt non videat, aut tam impudens vt neget, nisi alter Beza, & perfrictæ frontis bestia? Deinde, in hac sententia, & secunda

Apostol-

soli responsione, non de ipso Dei de-
 creto, vt in superioribus, sed de fine seu cau-
 finali decreti diuini Paulum agere, tum
 Caluinus tū ipsemet Beza interpretati sunt.
 Caluini verba suprā accepimus; Beza sic
 dicit: *Est in his verbis altera responsio, quæ à
 Beza sonatur; & est maximi momenti, quum satis
 aperte actiones ex fine imprimis esse estimandas. Di-
 citur ergo, neque exitium reprobatorum neque salutem
 illorum esse vltimum finem illius propositi, sed
 vltimum longe præstantius, ipsius Dei gloriam vi-
 dere, qui suam tum potentiã tum misericordiam
 ostendat.* Hæc ille. Quod ergo negauit
 Beza, hoc verum est; quod affirmauit, hoc
 falsum est. Negauit de salute & exitio Pau-
 lum hic agere; quod verum esse ex ipsis ver-
 bis ostendimus: affirmauit de Dei decreto
 in his verbis Paulum differere; quum non
 de ipso decreto, sed de eius fine Paulum dif-
 ferere ipsemet Beza profiteatur. Non ergo
 (vt Beza vult) *vasa iræ aptata in interitum*, Dei
 creatione, qua condidit ipse & coagmenta-
 uit impios ad interitum, significare possunt
 (quod est per se ipsum dictum horrendum) sed
 hoc nunquam significant, vasa iræ semetip-
 sos aperire, coagmentare, obdurare ad interitum,
 postquam in multa patientia Deus eos
 sustinisset. Ita ad execrabiles blasphemias
 suas (Deum ab æterno multò maximam ho-
 minum partem absque vlla præuisione pec-
 catorum, quæ decreti diuini causæ sint, sed

ex sola sua voluntate, tanquam vnica talis decreti causa, ad interitum & damnationem æternam decreuisse, & in tempore creæe atque formare) ex hac Apostoli disputatione comprobandas & asserendas, frustra & inaniter, impiè & impudenter, falsò ac fallaciter contendit Calvinus, & post eum Beza.

30. *Quid ergo dicemus? Quòd Gentes, quæ non sectabantur iustitiam, apprehenderunt iustitiam; iustitiam autem quæ ex fide est.*
 31. *Israel vero, sectando legem iustitiæ, in legem iustitiæ non peruenit. Quare? Quia non ex fide, sed quasi ex operibus. Offenderunt enim in lapidem offensionis.*

Quæstio-
nem ini-
tio capituli
propositam
soluere in-
cipit.

Totius
capituli
breuis re-
capitula-
tio.

Concludit hinc Apostolus præcedentem disputationem, & quæstionem soluit (aut certè soluere incipit) quam sibi proposuerat, circa reiectionem & incredulitatem Iudæorum, an propterea Dei verbum exciderit, ac promissiones à Deo Iudæis factæ inanes & irritæ fuerint. Quam enim hætenus docuerit, promissiones istas non carnali semini Abraham, sed spiritali semini, sectantibus vestigia fidei Abraham, factas esse; ideòque Dei vocationem & electionem non ex carnali propagatione aut ex Iudæorum iudicio fieri (qui similiter natos, similiter à Deo vocandos, similiter prærogatiua donandos carnaliter existimant).

rabant, vt idcirco ad omnes, adeoque
 illos tanquam semen Abrahæ, pro-
 uisiones pertinerent) exemplis Isaac &
 Iacob, Iacob & Esau ostendisset; ex hac
 ratione generalem subijciens doctrinam
 Dei misericordia gratuita, qua quibus
 miseretur, & quos vult, indurat;
 in gloriam præparans, alios, quos
 multa patientia sustinuit ad ostensio-
 nis iustitiæ suæ, deserens & puniens; vn-
 de Gentes misericorditer à Deo vocatas,
 quædam Iudæorum reliquias misericor-
 diter seruatas (iuxta veteres prophetias) sub-
 iungit, nunc, cur maxima Iudæorum pars
 reiecta fuerit, docere vult. *Quid ergo dicemus?*
 inquit, id est: Ex his omnibus quid conclu-
 demus? *Istud sanè: Quòd Gentes, quæ non se-*
culariter iustitiam, apprehenderunt iustitiam iu-
stam autem quæ ex fide est: id est, Gentiles ho-
mines, qui Deum non quærebant, qui eum
penitus ignorabant, aut certè eum non glo-
rificabant, sed seruiebant creaturæ potius
quam Creatori, per gratiam Euangelicæ præ-
dicatōnis, quam audierunt, apprehenderunt iu-
stam, id est, viam inuenerunt qua coram
Deo iustificarentur: iustitiam autem quæ ex fide
est: id est, non ex aliqua operum iustitia præ-
cedente iustificarentur, sed ex fide in Chri-
stum; quia à fide salutis viam incipere oportet;
& hæc vna fides impetrat cætera quibus
salus perficitur. Israel verò, sectâdo legem iustitiæ,
 id est,

Gentium
 conuersio
 qualis.

CA
 nica talis
 nationem
 ore creare
 spuatatio-
 fructu de
 sò ac fal-
 post eam
 s, qua non
 erant iust-
 fide est:
 in legem
 ita non ex
 erunt enim
 cedentem
 m soluit,
 sibi pro-
 increduli-
 Dei ver-
 Deo lu-
 Quam
 ones istas
 spiritali
 Abrahæ,
 m & ele-
 one aut
 similiter
 , simili-
 cer. esi-
 stima

Iudæorum
reiectionis
qualis.

id est, Iudæi, audita fide Christi, ad hoc
lentes manere in suis legalibus (nam de illo
Israel loquitur, & de illis Iudæis qui Christi
& Evangelicæ prædicationi credere nolue-
runt) & putantes per sua legalia se iustificari
posse, siue obseruando semper ceremonias
legales, siue quoad moralia seruanda legis
strinam sibi sufficere arbitantes; in ipsa
iustitia non peruenit: id est, veram iustitia-
viam & rationem (est enim in verbo legis pro-
nomasia) non peruenit, siue coram Deo
iustificari non potuit. Quare autem inquit
ait Apostolus, moxque respondet: Quia non in
fide, sed quasi ex operibus. Quod quia conuen-
dictum, perspicue adhuc non intelligitur,
utrumque statim exponit: Non ex fide, qui-
offenderunt in lapidem offensionis; id est, in Chri-
stum credere & Christi gratiam agnoscere
noluerunt. Quasi ex operibus; quia, ut in ex-
ordio sequentis capitis prosequitur; Ignorantes
Dei iustitiam, & suam volentes constituere, id est,
non agnoscetes illam iustitiam quæ ex Deo
est, & adiutorio gratiæ Dei, sed suam sui-
proprijs viribus factam iustitiam sibi arro-
gantibus; iustitia Dei non sunt subiecti, id est, non
seruiunt veræ iustitiæ, quæ ex Deo est. Stant-
tur hinc ergo proxima causa reiectionis Iudæ-
orum, quia in Christum credere, & Mediatoris
gratiam amplecti noluerunt, sed propriæ
legali iustitiæ confidentes, malè querendo
iustitiam, ab omni vera iustitiâ & salute ex-
ciderunt.

erunt. Hunc sensum literæ prorsus inhaerentem, fluentem, ac germanum, tradit non solum doctissimus Augustinus: Quod Ecclesiam persequatur Paulus secundum emulationem veterum traditionum, in eo suam iustitiam conuenit, non iustitiam Dei querebat. Vnde alio loco dicitur: Quia Gentes, quæ non sectabantur iustitiam, scilicet quæ ex lege est, quasi propriam suam, non de timore pœnæ, non de amore iustitiæ, appetunt iustitiam quæ ex fide est. Israel autem, sequens legem iustitiæ, in legem iustitiæ non peruenit. Quare? quia non ex fide. Quid est, quia non ex fide? Quia sperant in Deum, non illam petunt à Deo, non sicut in eum qui iustificat impium; non sicut in Pharaonem oculos in terram deiicienti, sed similis Pharaonis de suis operibus superbe gloriati. Offenderunt in legem offensionis. Ecce vnde Saulus persequatur Ecclesiam: quando enim persequatur Ecclesiam, in legem offensionis offendebat. Hæc ibi Augustinus. Rursum alio in loco, tractans eadem verba, Quare? quia non ex fide, sed tanquam ex operibus; exponit, Id est, tanquam iustitiam per se ipsos operantes, non in se credentes operari Deum. Deus est enim qui operatur in nobis & velle, & operari, pro bona voluntate: ac per hoc offenderunt in legem offensionis. Nam quid dixerit, Quia non ex fide, sed tanquam ex operibus, apertissime exponit dicens: Ignorantes Dei iustitiam, & suam voluntatem constituere, iustitiæ Dei non sunt subiecti. Fidem enim legis Christus ad iustitiam omni credenti. Et adhuc dubitamus quæ sunt opera legis quibus homo

Serm. 115.
 de verb.
 Apost.

De Spir.
 tu & lit.
 cap. 28.

homo non iustificatur, si ea tanquam sua crediderit, sine adiutorio & dono Dei, quod est ex fide Iesu Christi, & circumcisionem ceteraque talia suspicamus. Hæc ille.

Quibus ita explicatis, nunc ad Calvinum corruptelas animum attendamus. Non (inquirit) quo præcidat Iudæis omnem occasionem murmurandi Deo, incipit causas ostendere humanæ captui comprehensibiles, cur gens Iudæica ita abacta fuerit. Non solum humano captui comprehensibiles, sed veræ & proximæ causæ sunt, quas Apostolus ostendere nunc incipit: ipsam videlicet incredulitatem Iudæorum, etiamque de lege sua gloriationem. Faciunt autem perperam (ait Calvinus) & ordines inordinant, qui has causas statuere & erigere conantur supra arcanam Dei prædestinationem, quam ipsa præmia causa habendam prius docuit. Verum quæ admodum illa causis omnibus est superior, ita ipsorum prauitas & malitia locum materiamque præter Dei iudicij. Vidit impius Calvinus, impie blasphemæ suæ doctrinæ superius traditæ, qua Deum homines ab æterno ad exitum decernere sua sola voluntate, absque peccatorum præuisione aut cōsideratione, docuit, hæc Apostoli verba ex diametro aduertit, in quibus vera reiectionis Iudæorum causam ponitur nō aliqua Dei voluntas qua eos voluit perdere, sed ipsa Iudæorum incredulitas, improbitas, & pertinacia. Vult ergo huius malo occurrere, & Dei voluntatem esse præ-

Reprobationis prima causa peccata reprobati.

primam & primam causam perditionis Iu-
 dæorum, cui diuinæ voluntati Iudæorum
 prauitas & malitia locum materiæque præ-
 buit. Hic ergo iterum à Caluino quærimus,
 hæc hominum prauitas & malitia, diuino
 iudicio locum & materiæ præbens, fuit à
 Deo cetero præcognita & præuisa, an non præ-
 cognita nec præuisa. Si non præcognita nec
 præuisa, ergo Dei iudicio aut voluntati nec
 locum nec materiæ præbet; sed casu acci-
 dens, Dei iudicium ac voluntatem per acci-
 dens cohonestat, & æquiores videri facit.
 simile est, si Iudas Petrum perdere voluit,
 quod Petri flagitium interuenisse cur me-
 ritum perderetur, & sic Iudæ votis locum ac
 materiæ Petri flagitium præbuisse. Vbi sa-
 tis Petrus iuste punitur, sed Iudæ volun-
 tatis iniquitate non excusatur. Si homi-
 num prauitas ac malitia fuit à Deo præcog-
 nita ac præuisa, quæritur an propter eam sic
 præuisam Deus illos reiecerit ac reprobaue-
 rit, an verò non propter eam, sed propter
 suum decretum absolutum quo voluit tales
 reprobare. Si propter eam (vt hîc Paulus
 docet, & omnes Scripturæ attestantur) hæc
 ergo prima & suprema & sola causa est per-
 ditionis impiorum, non vlla Dei voluntas
 absoluta; & frustra hîc Calvinus conquiritur
 de ordine causarum inuerso. Si non pro-
 pter eam, manet idem absurdum quod prius;
 & perinde est ac si eam Deus non præuidis-
 set;

set; nec nisi per accidens fit, quòd homines propter peccata sua à Deo reprobantur ac que damnantur; ideoque potissimum peccant, quia Deus vult eos perdere: denique negata peccatorum præuisione, aut negato quòd propter ea Deus homines dānat; reprobatio & indubitata erit illa impia & desperabilissima vox: Siue rectè vitam instituerò, siue secus, saluari non potero, si de numero reprobatorum sum. Nam iuxta Calvinum suprema reprobationis causa est sola Dei voluntas. Hominum autem malitia non nisi locus & materiam Dei iudicio tribuit, idque per accidens, nec à Deo præcogitatum, aut saltem non præordinatum. Cæterum fallum & blasphemum hoc totum est; & ex Scripturis certissimum, Deum non nisi propter peccata impios perdere, nec vlllos mortales nisi propter peccata odio habere; hominumque impiorum prauitatem & malitiam non esse locum ac materiam Dei iudicio, ac præexistenti voluntati, sed dare causam huiusmodi iudicio Dei; & ad tale iudicium iustum, Dei iustitiam prouocare ac voluntatem flectere; quod innumera Scripturæ passim docent, quarum aliquas supra attulimus. Sic totum Apostoli intentum callidè inuertere voluit Calvinus, sed frustra.

Nunc vt textum ipsum pestilenter depreuet, aperiemus. Pauli sententiam ita explicat: *Docet Paulus, iustitiam, quam apprehendimus*

Peccata non dant locum sed causā iudicio Dei.

constare fide. At vide quàm affinis
 verbis egregiè lectorem ludit. Non enim ai-
 ius, iustitiam, quam Gentes apprehen-
 derunt, constare fide; sed dicit, *iustitiam, quam*
Gentes apprehenderunt, esse iustitiam ex fide. Nunc
 item, *esse iustitiam ex fide, & constare fide,* ma-
 gis differunt. *Constare fide iustitiam,* Caluino
 significat, ex sola fide & in sola fide consiste-
 ntiam iustitiam quam Gentes apprehen-
 derunt, non ex vllis bonis operibus in fide
 factis: sed, iustitiam quam Gentes apprehen-
 derunt, esse *iustitiam ex fide,* significat, esse
 iustitiam quæ incipit à fide; esse iustitiam
 quæ est ex Deo & Dei gratia; denique esse
 iustitiam qualem fides adfert, non sola, sed
 operans. Caluini autem sensum
 quem diximus, ipsemet in sequètib; aperit
 pendere à Domini misericordia, non propria ho-
 minis dignitate. Studium autem illud legis, quo Iu-
 daei reuebantur, præposterum fuisse, quia iustificari
 opera studebant; sicque eò contendebant, quod
 operante non poterant. Hæc ille omnia propter
 Paulini artificiosam immutationem,
 constare fide. Atqui *iustitia ex fide,* quam hîc
 apostolus Gentibus iustificatis tribuit, tan-
 tum pendet à Domini misericordia non tan-
 tum aut fide constat sola, aut propriam ho-
 minis dignitatem excludit, vt suprâ contra
 Caluinum docuimus. Ex Domini misericor-
 dia pendent opera in fide facta non secus
 quam fides: & vt in prima iustificatione im-

Verborū
 vicinitate
 fallit Cal-
 uinus.

ad dicit
 op. rom.
 in rom.
 in rom.
 in rom.

in rom.
 in rom.
 in rom.
 in rom.

UNIVERSITÄTS-
 BIBLIOTHEK
 PADERBORN

pij nulla hominis dignitas consideretur, tamen in glorificatione iustificati magna eius dignitas expenditur, quia filius Dei talis est; nec per solam fidem filius, sed per charitatem in primis. Nec studium legis in Iudæis reprehenditur, quòd per opera iustificari debebant; sed studium legis ideo in eis reprehenditur, quòd ex sola legis doctrina volebant constituere iustitiam, & nõ fide ad Christum accedere, vt sic iustitiæ Dei subicerentur, id est, opera iusta ex Deo Deique deo facerent, vt sic ad iustitiam Dei peruenirent, & coram Deo iusti censerentur, sicuti ex Augustino nuper accepimus. Nec hanc causam, cur Iudæi ad legem iustitiæ non peruenirent, ponit Apostolus, quia per opera iustitiam studerent, vbi iterum vicinitate verborum fallit lectorem Calvinus; sed, quia non ex fide; quod statim exponit, quia offenderunt lapidem offensionis, id est, credere in Christum noluerunt, additque, non, vt Calvinus vult. Sed per opera, verum, Sed quasi ex operibus vbi illud, quasi, modificat opera Iudæorum, non excludit opera verè bona credentium. Nam, quasi ex operibus, dicit, quia, vt postea exponit, iustitiam suam constituere, stabilire, iactitare volebant, id est, non per opera fidei, aut iustitiam ex fide, aut Dei iustitiam (hæc enim omnia idem valent) iustificari volebant, sed per iustitiam propriam, quasi per opera, aut quasi ex operibus absolute sumptis,

Legis studium quomodo in Iudæis reprehenditur.

Vicinitate verborum iterum fallit Calvinus.

absque fide præuia, absque dono & gratia Christi. Hæc est vera causa ab Apostolo posita, cur Iudæi studium legis præposterè reiecerant. Calvinus callidè aliam causam addidit, moxque veram causam, quam penitus dissimulare non potuit, quasi ex abundantia adiectam recenseret: *Quin & in Christum impingebant, per quem unum ad iustitiam patebat.* Non *quin &*, sed simpliciter quia in Christum impingebant, ideo in legem iustitiae non peruenierunt. Sic enim impingendo se caruerunt, & consequenter iustitia fidei, quam Gentes credendo in Christum assequuti sunt.

Pergit fallere & impostorem agere Calvinus. *Cæterum (inquit) hoc priori membro propositum Apostolo fuit, meram Dei gratiam euehere, ut alia causa in Gentium vocatione queratur, nisi in indignos fauore suo amplecti dignatus est.* Est eadem hoc verum de causa vocationis Gentium, sed illam causam hoc loco euehere Apostolo propositum non fuit, quando non illam ob causam illam Dei gratiam hoc loco reiecit, quàm ut Iudæorù iusta reiectio per hoc antithesim magis elucesceret. Nempe propositum illi fuit, causam reiectionis Iudæorù in medium proferre, sicut ipse nuper Calvinus professus est, non causam vocationis Gentium euehere. Et sanè si euehere illam causam Apostolus hinc vellet, pluribus id verbis & efficacius faceret. Sed quorsum

hoc sibi finxerit Calvinus, sequentia docerunt. De iustitia (inquit) nominatim loquitur, sine qua salus non contingit. Sed Gentium iustitiam in gratuita reconciliatione positam esse significat, ex fide eam manare dicens. Rursum vicinitate verborum fallit. Dixit Apostolus, Gentes apprehendisse iustitiam, iustitiam autem ex fide. Non dixit hanc iustitiam ex fide manare, ut illa tota in gratuita recōciliatione ponatur. Vocatur iustitia Gentium, quam Dei beneficio apprehenderunt, iustitia ex fide, ut distinguitur à iustitia ex operibus, quam sibi arrogabant Iudæi; id est, vocatur talis iustitia, cuius principium sit fides Mediatoris, non humane iustitiæ opera. Et eo sanè sensu ex fide manat iustitia fidelium, quatenus à fide ortum capit; sed non in sensu Calvinii, quatenus gratuitam reconciliationem fide apprehendit. De qua re tota in præcedentibus late disputauimus. Fides ex qua iustitia est, tum alia multa apprehendit & credit præter gratuitam reconciliationem, ut possit ad iustitiam ualere; tum non illa sola, quantumlibet & quantalibet credens, ad iustitiam ualet, sed fides qua per charitatem operatur in Christo ad iustitiam ualet, ut ipsemet Paulus definitè docuit. Nunc autem Calvinus propter solam gratuitam reconciliationem iustitiam ex fide manare, & istud hoc loco Apostolum docere uult. Sic enim prosequitur: Nam si qui Gentes iustificatas esse fingat, quia fide adepti sunt Spiritum

Verborū
vicinitate
rectio fallit.

Iustitia fidelium
quomodo
ex fide
manat.

Gal. 5.

regenerationis, longè discedet à Pauli mente.
 Observanda semper sunt Apostoli verba, &
 quomodo impostor Calvinus illa penitus
 mutans, alia dicere Apostolum fingat, ac
 Calvini lamia, vera prole sublata, suam ex in-
 cubo supponat. Apostolus hoc loco non do-
 cetur dicere Gentes aliquid ex fide apprehen-
 disse, seu gratuitam reconciliationem, sed
 Spiritum regenerationis, de quo hinc Cal-
 vinus quasi de Apostoli verbis studiosè con-
 tendit. De apprehensione ex fide Apostolus
 non loquitur, sed de iustitia ex fide. Illud, ex fide,
 non cum verbo, apprehenderunt, copulatur,
 sed cum verbo, iustitiam. Quum enim dixisset,
 Gentes apprehenderunt iustitiam: non statim ad-
 dicit, ex fide: quod tamen si adiunxisset, du-
 bium nihilominus posset an illud, ex fide,
 cum verbo apprehenderunt copulandum foret.
 Nunc verò omni dubitatione sublata, repe-
 titè specificando quam iustitiam dicat: Iusti-
 tiam autem ex fide: id est, Iustitiam dico non
 legalem, non civilem, non moralem, non
 quomodocumque humanam, sed iustitiam
 que ex fide est Christi, qua ex Deo est iustitia in fide, Phil. 3. 9.
 et alibi loquitur. Docet ergo, quam &
 qualem iustitiã Gentes apprehenderint, non
 unde aut quomodo apprehenderint. Videt
 hinc Lector à verbis Apostoli longè vagari
 Calvinum, & aliam Apostoli disputationem
 fingere, ut sua venenata dogmata quasi Apo-
 stoli ea disputatione fulciat atque corrobore-
 ret.

Calvini
 impostura
 singularis
 in locum
 extrahitur

ca
 tia doc
 loquitur
 in iustitiam
 significat
 itate ver
 res apper
 de. Non
 re, ut illa
 atur. No
 beneficio
 distingui
 rogant
 ius gra
 humane
 fide ma
 de orum
 quatenus
 apprehen
 s late de
 cum alia
 racuitat
 itiam in
 libet de
 n valet
 Christi
 ite do
 er solam
 n ex fide
 m doce
 am si qui
 depra sunt
 Spiritum

ret. Planè ergo (vt ad eius verba redeamus) à Pauli mente lōgè discedit, qui docere eum hoc loco existimat, ipsa fide aut gratuita reconciliationem apprehendi, aut Spiritum regenerationis. Neutrū enim hīc docet Apostolus, de neutro disputat. Verum quidē est, gratuitam reconciliationē fide apprehēdi, sed sensu quem nuper diximus, Spiritū quoque regenerationis Gentes fide adeptas esse (quatenus non nisi credentibus ille Spiritus datur, vel potius vt crederent Gentes) & ideo iustificatas fuisse, verum est. Sed neutrum horum Apostolus hoc loco tractat, quia non de eo quod fide apprehēderūt Gētes, sed de iustitia ex fide, quā apprehēderunt, Paulus loquitur.

Audiamus tamen cur à Pauli mente (Caluini iudicio) lōgè discedat, qui affirmat, idē Gentes iustificatas esse, quia fide adeptæ sunt Spiritum regenerationis; quique docet ad iustificationem ex fide non secus requiri atque à Deo conferri Spiritum regenerationis quàm gratuitā reconciliationem. Hic enim Caluini scopus hoc loco est, vt in sola gratuita reconciliatione iustitiā ex fide ponat, quàm Gentes apprehēderunt. Neque enim (inquit Caluinus) veram esset, apprehēditæ quæ non quærebant, nisi quia gratis vagos & errantes amplexus est Deus, iustitiāque, cuius incognitum nullum vigere studium poterat, obtulit. Videat hic (quæso) Lector, quàm insulso & putido argumentō, Christianæ fidei dogma longè grauiusimum

Caluini
intulsum
argum. in
causa gra-
uissima.

sum cæcus hæreticus impugnat. Sic
 se habet eius argumentum: Gentes ap-
 prebenderunt quod non quærebant; & iusti-
 tiam incognitam, ideoque non desideratam,
 illis gratis obtulit: ergo non sunt ex
 iustificatæ, quod Spiritum regenerationis
 acceperunt fuerint. Quasi videlicet hæc duo
 repugnant, impium à Deo iustificatum
 regnetu regenerationis donari vt iustus fiat,
 tale impium ante acceptum regenerationis
 spiritum omni veræ iustitiæ cognitione ac-
 cibus caruisse. Nō repugnant hæc duo: imò
 non repugnant, vt necessariò & indiui-
 sibiliter nexu coniungantur, quatenus necesse
 est unum præsupponi, vt alterum consequatur.
 Neque enim Spiritus regenerationis cui
 datur, nisi veræ iustitiæ ignaro, & mi-
 sericordioso. Sicut gratuita reconciliatio nō
 datur nisi peccatoribus, & nouæ sanitatis be-
 neficium non confertur nisi ægrotis, sic Spi-
 ritus regenerationis non datur nisi diuino
 spiritu vacuis, & spiritualis iustitiæ penitus
 ignaris. Spiritu regenerantur qui in carne
 sunt, & secundum carnem viuunt, vt carna-
 li generatione & vetustate abolita (quod enim
 caro est de carne, caro est) nouam natiuitatem
 accipiant, facti noua in Christo creatura, induen-
 tes nouum hominem, & ambulantes secundum
 spiritum. Sic Gentes hoc loco omnes incre-
 duli & impii, non quæruni iustitiam, nec se-
 rantur eam, sed per misericordiam Dei &
 gratiam

P p 4 gratiam

Regene-
 rationis
 Spiritus
 confertur
 carnali-
 bus.

Ioan. 3.
 Gal. 6.
 Ephes. 5.
 Rom. 8.

iusiitia ex gratiam Christi, accipientes iustitiam ex fide in de, tum facta remissione peccatorum gra-

tuista reconciliantur Deo, tum accepto Spiritu regenerationis. fiunt noua creatura in Christo. In utroque consistit iustitia ex fide, non in alterutro: quia omnes in Christo iustificati non solum desinunt esse filij reprob-

Ephes. 5. 8 rum, sed fiunt praterea filij lucis: non solum desinunt esse in morte peccati, sed viuunt

Rom. 5. praterea *vita iustitia*: denique non solum des-

Rom. 8. sinunt *esse in carne*, sed incipiunt *esse in Spiritu*, ambulantes non secundum carnem, sed secundum Spiritum; Spiritu, quem acceperunt, facta carnis mortificationes. Hoc posterius destruere hoc loco, Calvinus voluit, sed tam infulto argu-

mento, vt vertiginem passus videatur. Spiritu (inquit) regenerationis iustificatas esse

Gentes credendum non est, quia spirituales iustitiam nec querebant, nec sciebant. Quis

verò quisquam existimet (nisi forte Pelagianus aliquis) Spiritum regenerationis esse

hominibus iam iustis, aut veram quarentibus iustitiam, ac non potius hominibus po-

nitus iniustis, nec iam quarentibus, sed vt quarent veram iustitiam. Huiusmodi aliquid

Pelagianum somniasse hic videtur Calvinus, vt quia Catholicos non potuit, saltem Pe-

lagianos perstringeret; & ex Pelagianorum principijs Catholicorum dogma infamaret.

Sic enim prosequitur: *Quin etiam notandum est, non aliter Gentes fide iustitiam adeptos esse, nisi*

Pelagian.
impugnat
Calvinus,
vt Catho-
licum do-
gma in-
famet.

Deus fidem eorum sua gratia antenerit. Nam
prios aspirassent ad iustitiam, hoc iam fuisset
sectari. Ita que fides ipsa portio gratia fuit. Hæc
que omnia contra Pelagianos faciunt.
pitor nefarius saluberrimum & in primis
cellarium Christianæ fidei dogma, quodd
regenerationis accepto iustificamur
Deo, & quodd ad iustitiam fidei adi
cendum Spiritus regenerationis concur
quum nullo iusto argumento impugnare
priet, contra Pelagianorum principia quasi
Catholicis concessa disputat, vt aliquid
quasse videatur. Et tot quidem modis
Apostoli verba hactenus inuertit, lectorem
suum delusit Calvinus. Videamus se
quentia.

Ad illa Apostoli verba, *Israel, sectando legem
in legem iustitiæ non peruenit*, ita comen
tatur: *Quod dictu erat incredibile, Paulus liberè
proferit: nihil mirum esse, si Iudæi, strenuè iustitiam
sectando, nihil profecerint. Verum sanè hoc est.
Sed quare sic liberè loquitur Apostolus? Quia
Iudæi (inquit Calvinus) extra viam currendo,
propra se fatigarunt. Hanc causam Apostolus
non adfert, quasi strenuè iustitiam sectari, esset
simpliciter extra viam currere: quod suo le
ctori bonus Calvinus insinuare voluit. Aliã
causam subiunxit Apostolus: *Quia non ex fide,*
de qua mox plura. Nunc Calvinus, vt
strenuè sectari iustitiam, qualis in lege præscrip
ta est, lectori persuadeat esse planè extra viam*

*Iustitiam
strenuè se
ctari Cal
uinus res
infamis.*

P p 5 curre,

currere, & frustra se fatigare, format sibi ac fingit verborum Apostolicorum hypallagen, eaque callidè inuertit. Tam (inquit) priore *legem iustitia per hypallagen posuisse mihi videtur pro iustitia legis: in repetitione secundi membri, alio sensu sic vocasse iustitia formam seu regulam.* Hypallage quam fingit Calvinus, tamen non ita multum ad rem faciat, admittenda tamen non est. Aliud quippe est apud

Legis iustitia aliud est à iustitia legis.

Apostolum *legis iustitia*, aliud *iustitia legis*. Legis iustitia significare videtur quod apud Apostolū est iustitia ex lege siue per legem, & qualem lex sola adfert iubendo, minando docendo, quam semper à iustificatione excludit Apostolus. Sic Augustinus: *Legis iustitia est, iubere quod Deo placet, vetare quod displicet.* Atqui iustitia legis est ipsa mandatorum legis executio, quam Apostolus à iustitia fidei nonquam excludit; imò quam per iustitiam fidei adimpleri docet. Vnde Augustinus ibidem: *Mira quodam modo, sed tamen vero, iustitiam legis non implet iustitia que in lege non ex lege est, sed que in Spiritu gratia. seu ex fide iustitia est.* Sed voluit Apostolum dicere Calvinus, Iudæos ideo reiectos, quia iustitiam legis sectabantur, id est, quia volebant per obedientiam mandatorum legis iustificari. Ideo subiungit: *Itaque summa est, quod si iustitia legis iustitiam insistsens, eam scilicet que in lege prescripta est, veram iustificationis rationem non tenet.* Fallit lectorem impostor. Non hoc dicit

Contra 1. epist. Pel. libro 2. cap. 7.

Apostolus.

tollus, ideo eos à iustitia excidisse, quia
 simpliciter in legis iustitiam insistebant, aut
 simpliciter obedientiæ mandatorum
 incumbébant, sed quia hoc totum abs-
 que fide Mediatoris, absque Spiritu gratiæ
 credere se posse præsumebant. Impostor Cal-
 uinus in his verbis facit plenam Apostoli
 mentem, & nouum membrum constituit,
Quia ex fide, &c. omissa particula, *Quia*: quasi
 simpliciter dixisset Apostolus, Iudæos non
 peruenisse in legem iustitiæ, siue veram iu-
 stitiæ normam ac regulam non tenuisse, quia
 iustitiam legis insistebant, & ex obedi-
 entia mandatorum iustificari volebant. Nunc
 autem Apostolus non dicit ideo eos non per-
 uenisse in legem iustitiæ, quia sectabantur legē
 ipsam; sed ideo sectando non peruenisse,
 quia malè sectabantur, quia non ex fide secta-
 bantur, sed quasi ex operibus. Quam Apostoli
 mentem pulchre his verbis explicat Augu-
 stinus: *Qui secundum iustitiam qua in lege est, sine*
gratia Christi uiuit, (hoc est sectari legis
iustitiam non ex fide) nullam veram putandus
esse habere iustitiam (hoc est non peruenire in
legem iustitiæ) non quia lex vera & sancta non
est, sed quia obedire uelle litera iubenti sine uiuifica-
te Spiritu Dei, quasi ex uiribus liberi arbitrij, iu-
stitia uera non est. Iustitia autem secundum quam
uultus ex fide uiuit, quoniam per Spiritum gratia
uenit ex Deo est, uera iustitia est. Hæc ille. Te-
netur iam ueram Apostoli mentē, Iudæos,
sectan-

Scripturā
 mutilat
 Caluinus.

Contra 2.
 epist. Pel.
 libro 3.
 cap. 7.

sectando legem iustitia, seu querendo iustificari in ipsa iustitia & obedientia legis, non in materia peccasse, sed in forma; non ideo iustitia excidisse, quia vera legis obedientia iustificare non potuit, aut quia sic extra viam currendo, frustra se fatigarunt (vt impius Calvinus loquitur) sed quia sine fide, sine Spiritu gratiæ veram legis iustitiam aut obedientiam assequi non poterant. Sed grauius adhuc & pestilentius est, quo lectorem hic fallit & Apostolum deprauat Calvinus.

Ad illa verba, *Non ex fide, sed quasi ex operibus*, ita glossat Calvinus: *Quia vulgo culpa posteriori iusta esse excusatio videtur, in se eos respiciendo Paulus, qui salutem sibi tentant acquirere operum fiducia, quia fidem, quantum in se est, abiciunt, citra quam nulla speranda est salus. Ita que si voti compotes forent, talis successus vera iustitia emanatio foret. Porro vides vt fides & operum merita comparentur, velut res penitus contrariæ. Quam ob id fiducia operum maximum sit obstaculum, quæ via nobis intercluditur ad iustitiam consequendam, necesse est, vt, illa valere iussa, in vnam Dei bonitatem recumbamus. Terrere enim merito debet horum daorum exemplum omnes eos, qui ad regnum Dei per opera obtinendum contendunt. Hæc Calvinus, bonorum operum ac pietatis studio ab omnibus strenuè abijciendo classicum canens Sententiam Apostoli studio & data opera deprauat. Videt Apostolum Iudæorum legem iustitiæ sectantium, & in eam non peruenien-*

Pietati
profligan-
da classi-
cū canit
Calvinus.

mentium, infelicitatem non in eo po-
 nunt, quod legem iustitiæ pie & verè se-
 quuntur, sed quia non ex fide non credentes
 mediatorum (offenderunt enim in lapidem of-
 fensum) cuius gratia adiuti, legem iustitiæ
 implere, cuius merito & bene-
 meriti peccatorum remissionem conseque-
 rentur, cui per fidem vñiti incorporarètur,
 hinc bona iustitiæ opera Deo ad meritum
 accepta forent, sed quasi ex operibus,
 sed quasi operum suorum, absque fide
 gratia Christi, valore ac præstantia, in le-
 gem iustitiæ, veramque eius executionem &
 meritum, peruenire se posse arbitrantur; &
 hoc modo (vt postea rem explicat) suam iu-
 stitiam constituere volentes, hanc ob causam id,
 quod se debabant, assecutos non fuisse. Vi-
 detur hanc esse perspicuam Apostoli senten-
 tiam, ab ipsomet Apostolo verbis subsequen-
 tibus explicatam. Homo tamen impius con-
 tra apertam veritatis lucem oculos claudens,
 vult Apostolum dicere, ideo non ex fide, vt so-
 lam fidem statueret, operum studio penitus
 neglecto; & quasi ex operibus, vt eos terreat qui
 ad regnum Dei per opera obtinendum contem-
 ptum. Denique fidem & operum merita sic
 comparari, velut res penitus contrarias. Po-
 tuerunt, fiduciam operum hinc ab Apostolo
 concludi. Hæc 4. affirmat, quorum nec vnum
 in Apostoli verbis apparet. Paulus ait, quia
 non ex fide, vt fidei necessitatem doceret, sine
 qua

Calvinus
 contra a-
 pertam lu-
 cem oculos
 claudit.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 1.

qua nec opera Deo grata fieri, nec ad salutem valere possunt. Fidei necessitatem docet, non perfectionem, quasi vnica ad salutem vnica via.

2. ac ratio illa esset. Opera Iudæorum rejicit, non quia ad regnū Dei obtinendū in vniversis bona opera nihil valent (quando innumera Scripturæ ea plurimum valere, ac imprimis necessaria esse, luculentissimè doceant) sed quia ex illis solis absque fide, & ex sua quadam ac propria iustitia, non ex Dei iustitia, id est, ex ea quā Deus in pijs operatur, iustitiam accipiunt.

3. cari & saluari volebant. De operum merito nihil loquitur Apostolus. Et quomodo ea cum fide cōpararet, veluti rem fidei penitus contrariā? Itāne verò operū merita fidei sunt contraria? Ergo fides Christiana damnat bona opera? Non damnat (inquies) bona opera, sed operum merita. Atqui ostende in toto contextu Pauli meriti vocabulum. Id ostendi non potest, quā nefarius impo-
Calvinus, qui operum merita hoc loco cum fide ab Apostolo veluti res penitus contraria

4. comparari affirmat! Sed nec de fiducia operum bonorum, quæ verè talia sunt, Apostolus hīc loquitur, sed de inani & vanissima Iudæorum fiducia locutus merito videri potest, qui iustitiam suam constituere volebant, de lege sua iustitia glorianes, partim merè hypocritica, & ne morali quidē, (vt frequenter in Evangelio ijs, qui apud eos sanctissimi videbantur, Christus exprobrat) partim etiā vere

Operum
fiduciam
qualē
Apost.
damnat.

sed aperta iniquitate : qua plerorumque laborasse, illa Christi verba in Evangelio planum faciunt : *Nonne Moyses Ioa. 7. dedit legem, & nemo ex vobis facit legem?* Modum sane operum fiduciam & inactantiam, quæ vel penitus falsa ac mendax est, vel hypocritica & ficta est, in dicitur diuina Scriptura. Sed impostor temerariam & falsam operum fiduciam cum vera pietate ac sanctitate conturbat : & vt omne bonorum operum studium à salutis causa longissimè propellat, contra inanem ac falsam fiduciam declamatur. In summa, totam Apostoli disputationem non inuertit modò ac deprauat ; sed & in Epicureæ eius impietati subseruiat, indignissimè & violenter contorquet. Quod in sequentis capituli textu primo magis adhuc magis apparebit.

Argumentum Cap. X.

ROSEQUITUR hanc rationem casus Iudæorum, quam in fine cap. præcedentis breuiter attigerat. Mox in fidei Euangelicæ commendationem ; quæ eam Iudæi neglexerant, excurret iterum ; & iustitiam ex hac fide prædicat. Tandem de huius fidei ac iustitiæ toto orbe propagatione,